

ביאור בדרך אפשר

44 המְלַחֵמָה³, וְכִמְפוֹרֵשׁ בִירוּשְׁלָיִם⁴ שְׁכוּנַת הַפְּסוּק קָאֵי עַל
 45 מְלַחֵמַת דָּוִד וְאַבְשָׁלוֹם, שְׁנַקְרָאת בְּתַנּוּךְ בְּלִשׁוֹן מְלַחֵמָה
 46 ומדוע אם כן נאמר "קרב" ולא "מלחמה"?

47 גַּם צָרִיף לְהִבִּין עוֹד דְּבַר תְּמוּהָ בַפְּסוּק זֶה בְּדַרְשָׁת רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁵
 48 עַל הַפְּסוּק פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי
 49 גו' (וּמִסֵּיִים הַכְּתוּב הַטַּעַם לָזֶה
 50 ואומר שהסיבה לכך שהפדייה וההצלה
 51 היתה בשלום היא) פִּי בְּרַבִּים הָיוּ
 52 עֲמָדִי, ועל חלק זה של הפסוק
 53 "ברבים" אומרים חכמינו ז"ל אֲמַר
 54 הַקָּב"ה, כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה
 55 וּבְגִמְלוֹת חֻסְדִּים וּמְתַפְּלֵל
 56 עִם הַצַּבּוֹר הֵינּוּ "ברבים", מַעֲלָה
 57 אֲנִי עָלָיו כָּאִילוּ פְּדָאֲנִי לִי
 58 וּלְכַנְי מִבֵּין אוֹמוֹת הָעוֹלָם,
 59 שֶׁג' עַנְיָנִים אֵלּוּ תוֹרָה, גְּמִילוֹת
 60 חֻסְדִּים וּתְפִילָה (ובפרט בציבור)
 61 קְשׁוּרִים עִם עַנְיָן שְׁלוֹם,
 62 שְׁהָרִי בְּתוֹרָה כְּתִיב⁶ וְכָל
 63 נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם, וְכַן גְּמִילוֹת
 64 חֻסְדִּים נְמִי גַם כֵּן שְׁלוֹם הוּא,
 65 שְׁמִתוֹף שְׁגוּמָל חֻסְדַּת בְּגוֹפוֹ
 66 לְחַבְרוֹ, הוּא חֲבָרוּ מְכִיר שְׁהוּא
 67 אוֹהֲבוֹ וּכְאֵלּוּ לִידֵי אַחֵרָה
 68 וְשְׁלוֹם⁷, וְכַן הַמְתַּפְּלֵל עִם
 69 הַצַּבּוֹר, גַּם זֶה שְׁלוֹם שְׁנַכְלָל עִם
 70 הַצַּבּוֹר שְׁנַעֲשִׂים מְצִיאוֹת
 71 אַחַת, שְׁכֵן הַמְשַׁמְעוֹת הָאִמִּיתִית שֶׁל
 72 צִיבוֹר אֵינֶנָּה אוֹסֵף שֶׁל יַחֲדִים אֵלּא
 73 שְׁכֵל הַיַּחֲדִים הַפּוֹכֵס לְמְצִיאוֹת אַחַת
 74 חֲדָשָׁה הַמוּגֵדֶת כִּי צִיבוֹר" שְׁזָהוּ
 75 עַנְיָן שֶׁל שְׁלוֹם וְהַתַּפְּלֵלוֹת שֶׁל
 76 הַיַּחֲדִים זֶה בּוֹה, כִּי שְׁכֵל אַחַד נִכְלָל
 77 בְּכֵל הַשָּׂאָר, וּכְיוֹן שֶׁשְׁלוֹשֶׁת הַדְּבָרִים
 78 הַלְלוּ (תוֹרָה, גְּמִילוֹת חֻסְדִּים וּתְפִילָה
 79 בְּצִיבוֹר) קְשׁוּרִים בְּעֵינֵי הַשְּׁלוֹם, לְכַן
 80 הָעוֹסֵק בָּהֶם נַחֲשֵׁב כְּאִילוּ פוֹדֵה אֶת
 81 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּכִיכּוֹל, וְאֵת בְּנֵי
 82 יִשְׂרָאֵל שְׁמָזָה מְדַבְּרֵי חַכְמֵינוּ ז"ל

1 נאמר בספר תהילים, וזה הפסוק שרבונו הזקן אמר בשעה שבישרו לו על
 2 שחרורו מהמאסר ביום י"ט כסלו (בשנת תקנ"ט):
 3 פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי מְקָרְב לִי פִי בְּרַבִּים הָיוּ עֲמָדִי¹. וְיָדוּעַ
 4 הַדְּיוּק בְּזֶה, הַשְׁאֵלָה בַפְּסוּק זֶה הַמְּבוֹסָסָה עַל דְּיוּק הַלִּשׁוֹן דְּמָמָה
 5 שְׁפָתוֹב בַּפְּסוּק זֶה פְּדָה בְּשָׁלוֹם,
 6 מוֹכַנְיִים יֵשׁ לְהַסִּיק ב' עַנְיָנִים.
 7 הָא', שְׁיִכּוּלָה לְהָיוֹת פְּדִיָה
 8 מִמַּצֵּב לֹא רְצוּ (כְּמוֹ מְלַחְמָה, שְׁבִי אוֹ
 9 מְאָסָר) שְׁאֵינָה בְּשָׁלוֹם, וְזָהוּ
 10 הַחִידוּשׁ שְׁאֵצְלוּ אֶצֶל דוֹד הַמֶּלֶךְ
 11 שֶׁאִמְרָה פְּסוּק זֶה הִתְהַה הַפְּדִיָה
 12 בְּשָׁלוֹם. וְהַב', שְׁאֵה-עַל-פִּי
 13 שְׁיִשְׁנֵנוּ עַנְיָן הַשְּׁלוֹם, גַּם בְּמַצֵּב
 14 טוֹב וְרְצוּ, מַצֵּב שֶׁל שְׁלוֹם,
 15 מְכָל-מְקוֹם עֵדִיין צָרִיף לְהָיוֹת
 16 עַנְיָן שֶׁל פְּדִיָה וְיַצִּיֵּא מִהַמַּצֵּב
 17 הַהוּוֹה, וְהַפְּדִיָה נִחוּצָה פִּינּוֹן שְׁהָיָה
 18 עַנְיָן שֶׁל קָרְב וּמְלַחְמָה (כְּכַתוּב
 19 שֶׁהַפְּדִיָה בַשְּׁלוֹם הִיא מְקָרְב לִי).
 20 וְלַכְּאוֹרָה, שְׁתֵּי הַמְּסַקְנוֹת הַלְלוּ
 21 הַמְּחַוִּיבוֹת מְדִיּוּק לִשׁוֹן הַפְּסוּק זֶה
 22 סְתִירָה מִיַּנְיָה וְיַבִּיָה, שְׁהָרִי
 23 אִם זָהוּ עַנְיָן שֶׁל שְׁלוֹם
 24 וְהַפְּדִיָה שְׁבָה מְדוּבָר הִיא פְּדִיָה
 25 בַשְּׁלוֹם הֵינּוּ כְּאוֹפֵן נַעֲלָה יוֹתֵר מִפְּדִיָה
 26 סֵתֵם, אִין זֶה עַנְיָן שֶׁל קָרְב
 27 מְלַחְמָה, שְׁהִיא הֵהִיפֵן הַגְּמוֹר מְעַנְיָן
 28 הַשְּׁלוֹם.

29 גַּם צָרִיף לְהִבִּין דְּיוּק הַלִּשׁוֹן
 30 בַּפְּסוּק קָרְב (מְקָרְב לִי) דְּוָקָא,
 31 שְׁזָהוּ הַבִּיטוּי "קרב" אַחַד
 32 מִהַשְּׁמוֹת הַנְּרָדְפִים לְמַלְחָמָה,
 33 דְּלַכְּאוֹרָה, הָרִי הַלִּשׁוֹן הֵימָר
 34 מְצוּי וְרָגִיל בַּפְּסוּקֵי הַתַּנּוּךְ הוּא
 35 פְּלִשׁוֹן הַפְּתוּב² וְכִי תְּבוּאוֹ
 36 מְלַחֵמָה בְּאַרְצָכֶם,
 37 וְאַף-עַל-פִּי כֵּן בַּפְּסוּק זֶה כִּי
 38 מְדוּבָר עַל פְּדִיָה וְהַצְלָה מִהַקָּרְב,
 39 בַּלִּשׁוֹן נָקַט הַלִּשׁוֹן פְּדָה
 40 בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי (לֹא מְלַחֵמָה,
 41 אֶלְאִי) מְקָרְב דְּוָקָא,
 42 אַף-עַל-פִּי שְׁהַפִּירוּשׁ הַפְּסוּט
 43 הוּא שְׁהַפְּדִיָה הִיא מֵן

בס"ד. י"ט כסלו, ה'תשכ"ז
(הנחה בלתי מוגה)

1 תהלים נה, יט. 2 בהעלותך יו"ד, ט. 3 פרש"י עה"פ. 4 סוטה פ"א ה"ח. 5 ברכות ח, א. 6 משלי ג, יז. 7 פרש"י שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שענין הפדייה על ידי תפילה הוא בתפילה בציבור **משמע, שתורה**
2 **וגמילות חסדים הם שלום מצד עצמם** גם כאשר האדם עוסק
3 בהם ביחוד. **ואילו בתפלה, צריך להיות ענין נוסף, מתפלל**
4 **עם הצבור, ודוקא על-ידי זה נעשה ענין השלום** וכפי
5 שיתבאר להלן.
6 **(ב) והנה מדרשת רבותינו ז"ל** 1 **שפדה בשלום נפשי הוא**
7 **מאמר הקב"ה** האומר על עצמו 2
8 **(כי מי שפוסק תורה, בגמילות חסדים** 3
9 **ובתפילה בציבור) פדאני לי ולבני** 4
10 **מבין אומות העולם, מוכן** 5
11 **שזהו ענין פללי, ועיקרי ולא רק** 6
12 **פרט אחד מסויים שהרי מה שבני** 7
13 **ישראל נמצאים בגלות, וכן** 8
14 **שכינתא בגלותא⁸, וגם השכינה** 9
15 **היא בגלות, הוא ענין פללי שנוגע** 10
16 **לבני ישראל, וגם למעלה בכיכול,** 11
17 **כענין עיקרי ולא רק פרט כזה או אחר,** 12
18 **וכנה גופא בזה עצמו הנה ענין** 13
19 **הגלות אינו בפרט אחד או** 14
20 **בכמה פרטים, היינו, לא מדובר** 15
21 **במצב שבו באופן כללי יש חירות ורק** 16
22 **בפרט אחד או בפרטים מסויים קיימת** 17
23 **גלות אלא הגלות היא באופן** 18
24 **שבזמן הגלות נעשה שינוי** 19
25 **פללי לגמרי וזהו מצב שונה** 20
26 **לחלוטין לגבי המצב שהיה** 21
27 **קודם הגלות. וכפי שמצינו** 22
28 **במדרשי רבותינו ז"ל שענין** 23
29 **הגלות נקרא בשם שינה⁹** 24
30 **והמעבר מגלות לגאולה נמשל ליקיצה** 25
31 **מהשנה או בשם עיבור¹⁰** 26
32 **והמעבר מגלות לגאולה נמשל ללידה,** 27
33 **והרי השינוי כב' ענינים אלו** 28
34 **היינו ההבדל בין ישן לער וכן ההבדל** 29
35 **בין עובר למי שכבר נולד הוא לא** 30
36 **רק בפרטים מסוימים, אלא** 31
37 **מדובר בהבדל מהותי ועיקרי** 32
38 **בכללות מעמד ומצב האדם.** 33
39 **ואם כן, כיוון שהגלות שממנה** 34
40 **צריכה להיות הגאולה והפדייה היא ענין כללי ומהותי גם ענין הפדיה** 35
41 **והיצאה מהגלות, ובאופן פדאני לי ולבני, הפדיה דשכינתא** 36
42 **וכנה ישראל, פדייה כזו שבה גם השכינה וגם בני ישראל יוצאים מהגלות** 37

44 **הוא ענין פללי. ומזה מוכן גם בנוגע לג' הענינים דתורה**
45 **כללית, מהותית ועיקרית מוכן גם בנוגע לג' הענינים דתורה**
46 **וגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, שעל-ידם נעשה**
47 **הגורמים שמביאים את הפדייה הזו**
48 **שאף-על-פי שהם קנים**
49 **פרטיים, כפי שכל אחד מהשלושה**
50 **הוא ענין בפני עצמו הרי הוא ענין**
51 **פרטי מסויים ולא ענין כללי וכמו**
52 **שכתוב במשנה דאבות¹¹ על**
53 **שלשה דברים העולם עומד,**
54 **על התורה ועל העבודה**
55 **(תפלה) ועל גמילות חסדים,**
56 **והינו שהם ג' עמודים שכל**
57 **אחד מהם שייך ליקור ותחום פרטי**
58 **מסויים, העמוד שממין -**
59 **גמילות חסדים בהתאם לכך**
60 **שמידת חסד היא בקו הימין (כמו**
61 **שמצינו במידת חסד העליונה שממנה**
62 **יורד ומשתלשל ענין חסד למטה,**
63 **כמו שאומרים בפתח אליהו - "חסד**
64 **דרועא ימינא", זרוע ימין). העמוד**
65 **שממאל - עבודה (תפלה)**
66 **שהיא בקו הגבורה שעל-ידו מתגברים**
67 **על היצר הרע והסטרא-אחרא (כמו**
68 **שמצינו במידת הגבורה העליונה**
69 **שממנה יורד ומשתלשל ענין הגבורה**
70 **למטה, כמו שאומרים בפתח אליהו -**
71 **גבורא דרועא שמאלא", זרוע שמאל).**
72 **והעמוד שבאמצע - תורה בקו**
73 **האמצעי שהוא שילוב של קו הימין**
74 **וקו השמאל יחד כנגד מידת התפארת**
75 **שהיא שילוב של חסד וגבורה. ונשאלת**
76 **השאלה: אם הגלות והפדייה שבה**
77 **הכתוב מדבר היא ענין כללי ומהותי,**
78 **מדוע הגורמים את הפדייה הם עניינים**
79 **פרטיים מסויים שפעולתו של כל**
80 **אחד מהם היא באופן פרטי מסויים?**
81 **על כך בא המענה: הנה הענין**
82 **דפדאני נעשה (לא מצד**
83 **ענינם הפרטי של קנים אלו,**
84 **אף שאכן כפי שכל אחד מהם הוא בפני עצמו יש לכל אחד קו פרטי מסויים**
85 **אלא) מצד הענין הפללי שבהם, שזהו ענין השלום**
86 **והשייכות שלהם לענין השלום היא לא בפרט מסויים אלא בצעם מהותם**

(8) ראה מגילה כט, א. ספרי ס"פ מסעי. זח"א קכ, ב. וראה גם זח"ג צ, ב. קצו, ב. ובכ"מ. (9) ראה זח"ג צה, א. (10) ראה תו"א ר"פ ורא. (11) פ"א מ"ב.

פדה בשלום נפשי מקרב לי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 (אלא שבוה עצמו יש הברל בין השלום כפי שהוא בתורה ובגמילות חסדים
 2 וכפי שהוא בתפילה וכן"ל שבתורה ובגמילות חסדים ישנו ענין
 3 השלום מצד עצמם, ובתפלה נעשה ענין השלום
 4 על-ידי-זה שמתפלל עם הצבור דווקא ולא בתפילה ביחידות, וכפי
 5 שיבאר להלן).
- 6 (ג) ויובן המשמעות הפנימית של
 7 הדברים האמורים תבואר בהקדים
 8 פללות ענין הגלות, לפי פנימיות
 9 הדברים דהנה גפי יעקב ועשו
 10 פתיב¹² בברכת יצחק לעשו, לאחר
 11 שנתן את עיקר הברכות ליעקב ובידך
 12 אותו גם "הוה גביר לאחיו...", והיה
 13 פאשר תריד (ופירש רש"י:
 14 פשיעברו ישראל על התורה
 15 כו' או יהיה לעשו פתחון פה להביע
 16 צער על כך שיעקב נטל ממנו את
 17 הברכות) ופרקת עולו מעל
 18 צוארך, והינו שפאשר חסר
 19 בהיקול קול יעקב' שהוא לימוד
 20 התורה (ובמילא חסר גם
 21 בקיום המצוות, שהרי גדול
 22 תלמוד שמביא לידי מעשה¹³
 23 כדברי חכמינו ז"ל שמשקנת הדין
 24 בשאלה האם התלמוד גדול או המעשה
 25 גדול היא שהתלמוד גדול משום שהוא
 26 מביא לידי מעשה, ומכאן שכל כוונת
 27 הלימוד היא הקיום במעשה (בפועל)
 28 אזי יש שליטה להידיים ידי
 29 עשו¹⁴ ועשו שולט ביעקב, וזהו
 30 פללות הענין דמפני חטאינו
 31 (שעל-ידי-יה) גלינו
 32 מארצנו¹⁵, הינו שיעקב שנאלץ
 33 לצאת מארץ ישראל הוא בגלות
 34 אצל עשו שמקומו ותחום השליטה
 35 שלו הוא בחוץ לארץ.
 36 ושרש הענין למעלה באלוקות
 37 בעולמות הרוחניים, דהנה מבואר
 38 בקבלה וחסידות שיעקב ועשו הוא ענין תוהו ותיקון,
 39 מבואר בתורת החסידות שלעולם כפי שהוא כעת, המכונה 'עולם התיקון' קדם
 40 'עולם התוהו', שהיו בו אורות מרובים וכלים מועטים, מצב שגרם לשיבירת
 41 הכלים ו'נפילה' של ניצוצות קדושה ואלוקות לתחומים שמתוץ בגבולות
 42 הקדושה. ועל ידי עבודת ה' ב'עולם התיקון' מבררים ומעלים את ניצוצות
- השלום (וכנ"ל שבתורה ובגמילות חסדים ישנו
 ענין השלום מצד עצמם, ובתפלה נעשה ענין
 השלום על-ידי-זה שמתפלל עם הצבור).
- (ג) ויובן בהקדים פללות ענין הגלות, דהנה גפי
 יעקב ועשו פתיב¹² והיה פאשר תריד
 (פשיעברו ישראל על התורה כו') ופרקת עולו
 מעל צוארך, והינו שפאשר חסר בהיקול קול
 יעקב' (ובמילא חסר גם בקיום המצוות, שהרי
 גדול תלמוד שמביא לידי מעשה¹³) אזי יש
 שליטה להידיים ידי עשו¹⁴, וזהו פללות הענין
 דמפני חטאינו (שעל-ידי-יה) גלינו מארצנו¹⁵,
 הינו שיעקב הוא בגלות אצל עשו. ושרש
 הענין, דהנה מבואר בקבלה וחסידות שיעקב
 ועשו הוא ענין תוהו ותיקון, ומבואר בארוכה
 במקום אחר¹⁶, שהשרש לענין החטאים, החל
 מחטא הראשון, חטא עין הדעת, הוא מענין
 מיעוט הלכנה, ולפני זה (בתוהו ותיקון) שבירת
 הפלים דתוהו, שמזה נעשה אחר-כך ענין
 מיעוט הלכנה, ואחר-כך חטא עין הדעת, ומזה
 נעשה האפשרות והמציאות דמפני חטאינו,
 ובגלל זה נעשה הגלות דיעקב אצל עשו. והנה
 איתא במדרש¹⁷, באותה שעה שקרא יעקב
 לעשו אדוני, אמר לו הקב"ה, אתה השפלת
 עצמך וקראת לעשו אדוני ח' פעמים, חייך אני
 מעמיד מבניו שמונה מלכים קודם לבניך,
 שונאמר¹⁸ ואלה המלכים אשר מלכו וגו' לפני
 מלך מלך לבני ישראל (שזהו שרש ענין הגלות
- ביאור בדרך אפשר
 הקדושה הללו, ובענין זה מבואר שעשו נולד בכבוד כי בשרשו הוא נעלה
 מיעקב, מאחר ששרש יעקב הוא מ'עולם התיקון' ושרש עשו הוא מ'עולם
 התוהו' שבשרשו נעלה מ'עולם התיקון', וכאשר יעקב 'יורש' את עשו, אזי
 האורות הנעלים של עולם התוהו חוזרים ועולים לקדושה ומתעלים מ'נפילתם'
 בדברים גשמיים היפך הקדושה, ואלו
 כאשר יעקב נמצא בגלות אצל עשו,
 משמעות הדברים היא שה'תוהו' גובר
 על ה'תיקון' ומבואר בארוכה
 במקום אחר¹⁶, בתורת החסידות
 שהשרש לענין החטאים
 בכלל, החל מחטא הראשון,
 חטא עין הדעת, הוא מענין
 מיעוט הלכנה, שמשמעותו
 הפנימית היא העלם וצמצום על האור
 האלוקי, דבר שנתן מקום לחטא
 שהוא היפך רצון ה' ולפני זה
 והשרש הקדום יותר לענין החטא
 והעוון (בתוהו ותיקון) הוא
 שבירת הפלים דתוהו, כנזכר
 לעיל שהוא ירידה ו'נפילה' של
 ניצוצות האור והקדושה שמזה
 נעשה אחר-כך ענין מיעוט
 הלכנה, שעליו אמרו חכמינו ז"ל
 שהוא דבר הדרוש כפרה, כביכול (ולכן
 מקריבים שער לכפר בראש חודש)
 ואחר-כך ירד והשתלשל מזה
 חטא עין הדעת, ומזה נעשה
 האפשרות בתחילה בתור אפשרות
 ונתינת מקום בלבד והמציאות
 דמפני חטאינו, ובגלל זה
 כתוצאה מהחטאים נעשה הגלות
 דיעקב אצל עשו שבשרשו הוא
 התגברות ה'תוהו' על ה'תיקון'.
 והנה איתא במדרש¹⁷,
 באותה שעה שקרא יעקב
 לעשו אדוני, באמרו, בפרשת
 וישלח, "כה תאמרן לאדוני לעשו..."
 למצוא חן בעיני אדוני...", וכך גם בהמשך הפסוקים בפרשה זו, אמר לו
 הקב"ה, אתה השפלת עצמך וקראת לעשו אדוני ח'
 פעמים, חייך אני מעמיד מבניו של עשו שמונה מלכים
 קודם לבניך, שונאמר¹⁸ ואלה המלכים אשר מלכו וגו'
 לפני מלך מלך לבני ישראל (שזהו שרש ענין הגלות

(12) בפרשה שקראנו בשבתות שלפני ז' - תולדות כז, מ (ובפרש"י). (13) ב"ק יז, א. (14) תולדות כז, כב. וראה ב"ר פס"ה, כ. (15) תפלת מוסף דיו"ט. (16) ראה סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך. (17) ב"ר פע"ה, יא. (18) וישלח לו, לא.

ביאור בדרך אפשר

1 **דַּיְעֻקְבַּ אֲצֵל עֵשׂו** העובדה שמלכי אדום קדמו למלכי ישראל היא ביטוי
 2 לעלינות ושליטה של עשו על יעקב). וַצִּירֶיךָ לְהַבְיִין¹⁹, מדוע קדימת
 3 מלכי אדום למלכי ישראל מלמדת על יתרון של עשו על יעקב למטה, והאת
 4 כתוצאה מהתגברות השורש של עשו למעלה **דְּלִכְאוּרָה, הַקְּדִימָה**
 5 **דְּמַלְכֵי עֵשׂו** לְפָנֵי מְלֶךְ מְלֶךְ
 6 **לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, הִיא קְדִימָה**
 7 **עַל-פִּי תוֹרָה, כִּינּוֹן שֶׁעֵשׂו הוּא**
 8 **הַבְּכוֹר, וְכָפִי שְׂאֵמֵר יַעֲקֹב**
 9 **עֲצָמוֹ (בְּנוֹגֵעַ לְעֲנֵן הַבְּרִכּוֹת**
 10 **הַקְּשׁוּרוֹת עִם עֲנֵן הַבְּכוֹרָה)**
 11 **עֵשׂו כְּכוֹרֶךָ²⁰**, הרי שלפי התורה
 12 יש לעשו יתרון ועליונות על יעקב
 13 וכמו **בְּשֵׁרֶשׁ הָעֲנָנִין, כִּידִיעַ**
 14 **שֶׁתְּהוּ קְדוֹם לְתִיקוֹן** מצד שורשו
 15 (אלא שהגבוה יותר יורד למטה יותר),
 16 כמבואר בחסידות שלכן שורש עשו
 17 ב'תוהו' נעלה משורשו של יעקב
 18 ב'תיקון', כשם ששורש בעלי החיים
 19 הוא ב'תוהו' ושורש האדם הוא
 20 ב'תיקון' וְאָם כֵּן, מֵהוּ הָעֲנָנִין
 21 **הַבְּלִיתִי-רְצוּי בְּכָף שֶׁיַּעֲקֹב**
 22 **קָרָא לְעֵשׂו אֲדוֹנֵי** ועד כדי כך
 23 שיעקב נענש על זה?
 24 **וּבְהִקְדָּם הִידוּעַ בְּעֲנֵן שְׁבִירַת**
 25 **הַכְּלִים דְּתוֹהוֹ, שְׁהַמְלִכִים**
 26 **דְּתוֹהוֹ הֵם בְּמִסְפָּר ז'²¹**,
 27 המקביל לשבע המידות כפי שהם גם
 28 בצד הקדושה ב'תיקון'
 29 **וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן חָשִׁיב כָּאֵן**
 30 במדרש זה המדבר על קדימת מלכי
 31 אדום למלכי ישראל שְׂמוֹנָה ולא
 32 שבעה מְלָכִים. וְאֶף שֶׁבְּמֶלֶךְ
 33 **הַשְּׂמִינִי** המנוי בכתוב בין מלכי
 34 אדום **הַדֵּר, לֹא נֶאֱמַר וַיָּמַת** (כמו בְּשֵׁאֵר הַמְּלָכִים שמלכו
 35 באדום לפני שהיו מלכים בישראל), ועל כך נחבאר במאמר דיבור-המתחיל
 36 "לעשה נפלאות גדולות לבדו" שנאמר שבשבת בראשית שנה זו (תשכ"ז) ויצא
 37 לאור עם ביאור בדרך אפשר ב'דבר מלכות' לשמחת-תורה ושבת בראשית
 38 שנה זו שבשבעת המלכים נאמר "וימלוך וימת", כי מי שנופל מדרגתו
 39 (מעמדו ומצבו) נקרא מת, ומאחר ש'נפלו' ב'שבירת הכלים' נאמר בהם 'וימת'
 40 וכיון שלאחר המיתה ישנה ירושה, יעקב יורש את יעקב, היינו מברר את

ביאור בדרך אפשר

41 ניצוצות הקדושה מעולם התוהו ש'נפלו' ב'שבירת הכלים' ונמצאים בדברים
 42 הגשמיים ועל ידי זה יעקב יורש' את הניצוצות הקדושים מתוהו שהם,
 43 כאמור, השורש של עשו. וכאשר יעקב יורש' את עשו, אזי האורות הנעלים
 44 של עולם התוהו חוזרים ועולים לקדושה ומתעלים מ'נפילתם' בדברים
 45 גשמיים היפך הקדושה, ולכן במלך
 46 השמיני, הדר, לא נאמר "וימת", כי
 47 המלך השמיני המלך "הדר" הוא
 48 התיקון המברר את שבע המידות של
 49 עולם התוהו, אמנם, למרות שיש הבדל
 50 גדול בין שבעת המלכים למלך השמיני
 51 מְפַל-מְקוֹם נְמֻנָה גַם הוּא כִּי
 52 **הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכֵינוּ בְּאַרְצֵנוּ**
 53 **אֲדוֹם לְפָנֵי מְלֶךְ מְלֶךְ לְבָנֵי**
 54 **יִשְׂרָאֵל** וכפי שיבאר להלן בטעם
 55 הדבר. וְעוֹד זֹאת, שְׂבִדְבָרֵי
 56 **הַיָּמִים²² נֶאֱמַר וַיָּמַת גַּם**
 57 **בְּמֶלֶךְ הַשְּׂמִינִי** עצמו.
 58 **וּמְבוֹאָר כְּזֶה בְּסִפְרֵי קְבָלָה²³,**
 59 ליישב את הסתירה בין הכתוב בפרשת
 60 וישלח שם לא נאמר במלך השמיני
 61 "וימת" ובין הנאמר בדברי הימים שם
 62 כן נאמר בו "וימת" שְׂבִדְבָרֵי
 63 **הַיָּמִים מְדוּבָר בְּבַחֲיַנַת מְלָכִין**
 64 **דְּנוֹקְבָא,** מלכי אדום כפי שהם
 65 בבחינת נקבה, שעניינה הוא 'מקבל'
 66 את השפע מהמשפיע הזכר שְׂשֵׁם
 67 **יִשְׁנוֹ עֲנֵן הַשְּׁבִירָה גַם בְּמֶלֶךְ**
 68 **הַשְּׂמִינִי** ולפיכך גם בו נאמר 'וימת'
 69 כי מצד ענין זה גם הוא 'נפיל' מדרגתו
 70 ונקרא 'מת', **מֵה-שְׂאִין-כֵּן**
 71 **בְּתוֹרָה (בְּפָרֶשֶׁת וַיִּשְׁלַח)**
 72 **מְדוּבָר בְּבַחֲיַנַת מְלָכִין**
 73 **דְּדְכוּרָא, יָסוּד דְּדְכוּרָא** שעניינה
 74 של מידת היסוד היא להיות בבחינת המשפיע אל המקבל.
 75 **וְלִהְבִּין כָּל זֶה יֵשׁ לְהַקְדִּים, שְׁהַמְלֶךְ הַרְאֵשׁוֹן דְּזוּ מְלָכִין**
 76 **דְּתוֹהוֹ,** הנמנים בפרשת וישלח כמלכי אדום שמלכו לפני מלכי ישראל הוא
 77 המלך **כָּלֵע בֶּן בְּעוֹר,** הוא **בְּחִינַת הַדְּעַת²⁴** כפי שהיא בעולם
 78 התוהו, והיא הבחינה המקבילה לבחינת הדעת העליונה (וְכַמְבוֹאָר
 79 **בְּסִפְרֵי קְבָלָה²⁵ שְׂאִין זֶה** האמור שהמלך הראשון ממלכי אדם, היינו
 80 הבחינה הראשונה משבעת הבחינות שבעולם התוהו **בְּסִתְיָה לְמָה**

(19) בכל הבא לקמן - ראה ד"ה פדה בשלום (הא') תרע"ז (נרפס בקונטרס בפ"ע לקראת י"ט כסלו שנה זו. ואח"כ בסה"מ עזר"ת ע' פח ואילך). ד"ה וישב יעקב שנה זו פ"ג (לקמן ע' קב). (20) תולדות כו, יט. (21) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פרק ד. שער ט (שער שבירת הכלים) פ"א ואילך. לקוטי תורה להאריז"ל ס"פ וישלח. ובכ"מ. (22) א' א, נא. (23) זהר הרקיע פ' תרומה דרוש ז' המלכים (קעג, א ואילך). (24) עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פרק ד. שער ט (שער שבירת הכלים) פ"א. (25) אוצ"ח שער הנקודים פ"ז [בדפוס קאָרעץ תקמ"ג - כו, ג].

פדה בשלום נפשי מקרב לי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁפָתוֹב בְּמָקוֹם אַחֵר²⁶ בַּקְּבֵלָה וַחֲסִידוֹת שֶׁהוּא עֲנִין הַחֶסֶד שֶׁהִיא
 2 הַמִּידָה הַרְאֹנָה בְּסֹדֵר הַמִּידוֹת). וְצָרִיף לְהִבִּין, מֵהִי הַשְּׂיִכּוֹת
 3 דְּשִׁבְרֵת הַכְּלִים בְּעֲנִין הַמִּדּוֹת כַּמְבוּאָר בַּחֲסִידוֹת שְׁעִיקָר עֲנִינּוּ שֶׁל
 4 עוֹלָם הַתּוֹהוּ הוּא הַמִּידוֹת וְלֹכַן הַמִּידוֹת שָׁבוּ הֵם בְּתוֹקֵף גְּדוֹל ("אוֹרוֹת
 5 מְרוּבִים") עַד כְּדֵי כֵךְ שֶׁהַכְּלִים לֹא
 6 יִכְלִימוּ לְהַכִּיל אוֹתָם (כְּלִים מוֹעֲטִים",
 7 בְּשׁוֹנָה מְעוֹלָם הַתִּיקוֹן שְׁעִיקָרוֹ הוּא
 8 הַמוֹחֵץ (וְכוּיוֹן שֶׁכֵּךְ, גַּם הַמִּידוֹת שָׁבוּ
 9 הֵם עַל פִּי הַשֶּׁכֶל וְלֹכַן אֵינֶם בְּתוֹקֵף כֹּל
 10 כֵּךְ, וְכַמְבוּאָר בְּאִרְיֹכּוֹת גַּם בְּדִיבּוּר
 11 הַמַּתְחִיל "וְיֹרֵעַ יִצְחָק" שְׁנֵה זֶה, תַּשְׁכְּחֵהּ,
 12 קוֹנְטְרָס רֵאשׁ חוֹדֵשׁ כַּסְלוֹ ה'תשנ"א)
 13 שְׁיֹצֵא לְאוֹר עִם בִּיאוֹר בְּדֶרֶךְ אִפְשֵׁר
 14 ב'דְּבַר מַלְכוּת' פִּרְשַׁת תּוֹלְדוֹת תַּשְׁע"ד)
 15 לְעֲנִין הַדַּעַת, שֶׁהַתְּחִלָּת
 16 הַשְּׂבִירָה שֶׁל הַכְּלִים בְּעוֹלָם הַתּוֹהוּ
 17 תִּהְיֶה מִן הַדַּעַת וְלֹכַן הַדַּעַת הִיא
 18 הַבְּחִינָה וְהַרְגָּה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַרְאִשׁוֹן
 19 מִמַּלְכֵי תּוֹהוּ, בַּלַּע בֶּן בַּעוֹר?
 20 וְיִלְהַעִיר מִמֶּה שֶׁנֶּתְבָּאָר לְעִיל
 21 (סְעִיף ג) שֶׁשְּׂבִירַת הַכְּלִים שֶׁל
 22 עוֹלָם הַתּוֹהוּ הִיא הַשׁוֹרֵשׁ וְמִקּוֹר
 23 לְחַטָּא עֲצֵן הַדַּעַת, שֶׁשֶּׁפְּשָׂמוֹ בֶּן
 24 הוּא, חַטָּא הַקְּשׁוֹר עִם עֲצֵן
 25 הַדַּעַת וּמִכֵּאֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד שֶׁאֵכֵן יֵשׁ
 26 קֶשֶׁר בֵּין שְׂבִירַת הַכְּלִים תּוֹהוּ לְעִין
 27 הַדַּעַת. אָבֵל עֲנִין זֶה עֲצָמוֹ
 28 הַדּוֹרֵשׁ בִּיאוֹר וְאֵינּוּ יֹכֵל לְשַׁמֵּשׁ
 29 כַּבִּיאוֹר לְסַתִּירָה בֵּין הַמְבוּאָר בְּמִקְוֹמוֹת
 30 אַחֲרֵים שֶׁהַשְּׂבִירָה הִתְּחַל בְּמִידוֹת
 31 שֶׁהַתְּחִלָּה שֶׁלָּהֶם הִיא בְּחִינַת הַחֶסֶד
 32 וְכֵן הַבִּיאוֹר שֶׁהַתְּחִלָּת הַשְּׂבִירָה הִיא
 33 בְּעִין הַדַּעַת]. וְכִיֹּתֵר צָרִיף
 34 לְהִבִּין אֵת הָאִמּוֹר לְעִיל שֶׁהַמֶּלֶךְ
 35 הַרְאִשׁוֹן מִמַּלְכֵי אַדוּם הוּא עֲנִין הַדַּעַת,
 36 שֶׁהִיא יְדוּעָה²⁷ שֶׁהִקְלַפּוֹת
 37 הַכּוֹחוֹת שֶׁל הִיפָךְ הַקְּרוּשָׁה הַמְכַסִּים עַל הָאֵלּוּקוֹת כַּשֵּׁם שֶׁהִקְלִיפָה מְכַסֶּה עַל
 38 הַפְּרִי וְשׁוֹרֵשׁ הוּא בְּעוֹלָם הַתּוֹהוּ אֵין לָהֶם מוֹחַ הַדַּעַת כַּמְבוּאָר בַּקְּלוּטִי
 39 תּוֹרָה (לְרַבְּנָה הַזֶּקֶן) פִּרְשַׁת חוֹקֵת שֶׁהִקְטָן כַּשֵּׁר לַחֲזוֹת מִי חֲטֹאת וְלִטְהַר אֵת
 40 הַטְּמָא לְמִירוֹת הַמִּידוֹת שֶׁל הֵן עֲרִיין בְּבַחֲבִינַת קִטְנוֹת וְלִמְרוֹת שְׁעִרִין אֵין בּוֹ
 41 דַּעַת כִּי גַם בְּכּוֹחוֹת הַטּוֹמְאוֹה אֵין דַּעַת (כַּמְבוּאָר שֶׁם מְדַבְּרִי הַזֶּהוּרָה)?

(26 עֲצֵן חִיִּים שְׁעַר ט שֶׁם פ"ב. 27) ראה זח"ב קג, א. וראה לקו"ת חוקת ס, ג. שה"מ עת"ר ע' קלח ואילך. 28) ראה מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ס"ע נה ואילך. 29) בראשית ג, ו. 30) ראה ב"ר פ"ד, ז. וראה שם פ"ב, ו. פ"ג, ג (וביפ"ת שם). 31) תנחומא פקודי ג. זח"ג רנז, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א). 32) ספר הגלגולים פ"ח. וראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש א בסופו. שער מאמרי רשב"י לזח"ג פג, א. 33) איוב יב, יא.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הָרוּחַנִי שֶׁבִּנְפֶשׁ הָאָדָם טוֹעֵם אֶת הַטַּעַם וְהַתְּעוּגָה שֶׁבְּעֵנִינִים
2 רוּחָנִיִּים, הִנֵּה קוֹדֶם הַחֲטָא הָיָה הַחֵיף הַגְּשָׁמִי שֶׁל אָדָם
3 הָרִאשׁוֹן טוֹעֵם אֶת הַטַּעַם הָרוּחַנִי שֶׁבְּעֵנִינֵי עוֹלָם הָעֲשִׂיָה,
4 היינו שלמרות היותם דברים גשמיים (שכן בעולם העשייה יש בחינת עשייה
5 הרוחנית ובחינת עשייה הגשמית,
6 בשונה מעולמות בריאה ויצירה שהם
7 עולמות רוחניים ללא נחיתת מקום
8 לגשמיות), אדם הראשון היה 'טועם'
9 ומרגיש בהם את ה'טעם' והתוכן
10 הרוחני שלהם ולא את הגשמיות
11 שבהם, כפי שהולך ומפרט.
12 דִּהְיֶה אֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ו"ל³⁴
13 אֵין לָךְ כָּל עֵשֶׁב שֶׁלֹּמְטָה
14 (בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָה הַגְּשָׁמִי) שְׂאֵין
15 לוֹ מְזֶל שׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר רוּחָנִי
16 לְמַעְלָה הַמְּכָה בּוֹ וּמְשַׁפֵּיעַ לוֹ
17 חַיּוֹת וְאוֹמֵר לוֹ גְּדֹל, וְהָרִי
18 מוֹבֵן שֶׁהַמְּזֶל שֶׁהוּא רוּחָנִי
19 הוּא רַק שָׂרֵשׁ וּמְקוֹר לְטַעַם
20 וּמִתִּיקוֹת הַגְּשָׁמִית בְּעֵשֶׁב
21 וּפְרִי שֶׁלֹּמְטָה, אֲכָל עִם הַיּוֹת
22 שׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר לְגִשְׁמִיּוֹת וּלְמִתִּיקוֹת
23 גִּשְׁמִית אֵין בּוֹ עֲצֻמוֹ טַעַם
24 וּמִתִּיקוֹת גְּשָׁמִית, כִּי אִם טַעַם
25 וְתְּעוּגָה רוּחָנִי שֶׁאֲחֵרֵי יִרְיָה
26 וּצְמֻצוֹם רַב הוֹפֵךְ לְטַעַם וּמִתִּיקוֹת
27 גִּשְׁמִית. וְכֵן הָיָה אֲצֵל אָדָם
28 הָרִאשׁוֹן קוֹדֶם הַחֲטָא,
29 שֶׁבַּחֵיף הַגְּשָׁמִי שֶׁלוֹ הָיָה
30 נִרְגָּשׁ הַטַּעַם וְהַתְּעוּגָה
31 הָרוּחָנִי, הַיְינוּ שֶׁהֵיחַס שְׁבִין
32 הַגְּשְׁמִיּוֹת וְהַרוּחָנִיּוֹת כִּפִּי שְׁבֵא לִירֵי
33 בִּיטוּי אֲצֵל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִרְגִישׁ
34 בַּחֵץ הַגְּשָׁמִי אֶת ה'טַעַם' וְהַתּוֹכֵן
35 הָרוּחָנִי, דוּמָה לִיחַס שְׁבִין הַגְּשְׁמִיּוֹת
36 כִּפִּי שֶׁהִיא בְּעוֹלָם הַזֶּה לְשׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר
37 שֶׁלָּה כִּפִּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וּבְכָל אֹפֶן,
38 קוֹדֶם הַחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן הִרְגִישׁ
39 אֲפִילוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת רַק רוּחָנִיּוֹת וְאִילוֹ
40 הַטַּעַם וְהַמִּתִּיקוֹת הַגְּשָׁמִית
41 לֹא הָיָה בְּאוֹפֶן שֶׁל הַרְגָּשָׁה
42 אֲפִילוֹ בַּחֵיף הַגְּשָׁמִי. וְהַחֵיף

הָרוּחַנִי שֶׁלוֹ שְׁהִיָה בְּעוֹלָם הַיְצִירָה, כְּמוֹבָא לְעִיל ש"ראשו בבריאה
וגופו ביצירה", הָיָה טוֹעֵם וּמְרַגֵּשׁ (לֹא הָרוּחָנִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
שְׁהִיָתָה נִרְגָּשָׁת אֲצֵלוֹ בַּחֵיף הַגְּשָׁמִי, אֲלֵא) מִתִּיקוֹת הַתּוֹרָה
כּו', היינו מתיקות רוחנית שלמעלה מכל שייכות לגשמיות. וְכֵן הָיָה
עֵנֵן הַחֲטָא שֶׁל הָאֵכִילָה מַעֵן
הַדַּעַת שֶׁפָּגַם וַעֲשָׂה חֲסוֹן בְּשִׁלְמוֹת
שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁטַּעַם וְהַרְגִישׁ
מִתִּיקוֹת הַדְּבָר הַגְּשָׁמִי. וְעֵינֵךְ
הַחֲטָא הַדָּבָר הַמְּרַכֵּזֵי שְׁגָרָם אֶת
הַפָּגַם וְהַחֲסוֹן בְּמוֹבֵן הָרוּחָנִי הוּא
בְּהַרְגָּשָׁת הַדְּבָר, בְּהַרְגָּשָׁה
הַמְּבִיאָה לִידֵי רִצּוֹן וְתַאוּוָה וְעוּגָה
שְׂעֵל-יְדֵי-זֶה כְּתוּצָא מִה'הַרְגָּשָׁה'
וְהַעוּגָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וְהַמִּתִּיקוֹת הַגְּשָׁמִית
נִפְרָד מִהַרוּחָנִיּוֹת שְׁבֵאוֹ וְנִמְשָׁף
אַחַר הַגְּשָׁמִיּוֹת שְׁבֵאוֹ.
וְעַל-דֶּרֶךְ מַה שֶׁפְּתוּב³⁵ עַל אָדָם
וְחוּהָ לְאַחַר הַחֲטָא וַיִּדְעוּ כִּי
עֵירָמִים הֵם, שֶׁהַפְּנוּהָ בְּזָה
הִיא לֹא לְעֵנֵן הַיְדִיעָה סְתָם,
שֶׁהִי בּוֹדֵאֵי יָדְעוּ זֹאת גַּם קוֹדֶם לְכֵן
אֲלֵא לִידִיעָה בְּאוֹפֶן שֶׁל
הַרְגָּשָׁה (בְּמִבּוֹאֵר בְּמִפְרָשֵׁי
הַתּוֹרָה³⁶ מַהֵי מִשְׁמַעוֹת הַיְדִיעָה'
וְהַרְגָּשָׁה' בְּכֵן שֶׁהֵם עֲרוּמִים נְעֻשָׂה
בְּזָה בְּכֵן שֶׁהִיוּ עֲרוּמִים תְּאֵנָה
גְּשָׁמִית. מַה-שְּׂאֵין-בֵּן
לְפָנֵי-זֶה, קוֹדֶם הַחֲטָא, אֵף שֶׁהִיוּ
עֲרוּמִים, מְכַל-מְקוֹם לֹא
יִתְבַּשְׁשׁוּ³⁷ וְלֹא עֲלָתָה בְּלִיכָם שׁוֹם
תַּאוּוָה בְּלָתֵי רִצּוּיָה, וְכַמְּבֹאֵר
בְּרִאשִׁית חֲכָמָה³⁸ שְׁהִיָה זֶה
הַעוֹבְדָה שֶׁהִיוּ עֲרוּמִים לֹא עוֹרְרָה בָהֶם
שׁוֹם תַּאוּוָה בְּלָתֵי רִצּוּיָה כִּי כָל אַבְרָהָם
כּוּלָם נִרְאוּ לָהֶם כְּאֲמַצְעֵי לְקִיּוֹם
הַמְּצוּוֹת כְּמוֹ שֶׁמְקַיְמִים מִצְוָה
עַל-יְדֵי אֲבָר אַחַר, דְּכָשֶׁם
שֶׁמְקַיְמִים מְצוֹת הַנְּחַת
תְּפִילִין עַל-יְדֵי הַיָּד, כֵּן
מְקַיְמִים מְצוֹת פְּרִיָה וְרִבְיָה
עַל-יְדֵי אֲבָר זֶה. וְרַק לְאַחֲרֵי שֶׁנְּעֻשָׂה עֵנֵן

(34) ראה ב"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מו"נ ח"ב פ"י. וראה תניא אגה"ק סוס"כ (קלב, א).
(35) בראשית שם, ז. (36) ראה אוה"ח עה"פ. וראה גם תו"ח בראשית ל, ג. (37) בראשית ב, כה. (38) שער הקדושה פט"ו.

ביאור בדרך אפשר

46 אלא ייראה טוב ולכן יכולים לעמוד על מהותו, אם הוא איש
 47 טוב או להיפך בקלות יחסית. אבל פאשר ישנו ענין הדעת,
 48 הפרה והרגשה, וכמו באיש ערום המודע למצבו כי יש לו דעת
 49 להבין ולהרגיש את משמעות היותו ערום, כך גם לגבי מצבים אחרים, אם
 50 האדם הוא בר-דעת ויש לו יכולות
 51 לדעת, להכיר ולהרגיש את מצבו ואת
 52 מה שקורה סביבו, והמשמעות של
 53 מצבו ומעשיו מובנת לו היטב אזי
 54 אי-אפשר לעמוד על מהותו,
 55 כי גם פאשר בחיציצוניות
 56 ובגלוי הוא טוב, יכול להיות
 57 שבקרבנו כו' 41 הוא היפך הטוב
 58 ורק מעמיד פנים כאדם טוב (ובלשון
 59 הפסוק בירמיהו שאליו רומז המאמר:
 60 "חץ שחוט לשונם מרמה דבר, בפיו
 61 שלום את רעהו ידבר, ובקרביו ישים
 62 ארבו"). וזהו מצב כזה בו האדם
 63 מעמיד פנים שמצבו ומעשיו טובים,
 64 בשעה שאין זו האמת הוא ענין
 65 תערוכות טוב ורע,
 66 שאף-על-פי שבחיציצוניות הרי
 67 זה דבר טוב, וייתכן שאמנם יש
 68 בכך טוב במידה מסוימת
 69 מפל-מקום מעורב בזה רע.
 70 וכן להפך, יתכן גם מצב הפוך
 71 שבחיציצוניות הרי זה דבר רע
 72 ולכאורה נראה שהאדם נמצא במצב
 73 לא רצוי ומעשיו לא ראויים,
 74 ומפל-מקום מעורב בזה טוב,
 75 אלא שבשביביל זה כיו ליצור
 76 שילוב בין טוב ורע יש צורך
 77 בשכל והכמה ולא די בחלקי
 78 המוחין הקשורים בהבנה והשגה
 79 ("חכמה" ו"בינה"), אלא יש צורך גם
 80 בהתקשרות והתחברות הרעיון השכלי
 81 עם האדם עצמו ועד לענין
 82 הדעת, הפרה והרגשה,
 83 להכניס את עצמו (צוטראגן און אריינלייגן זיך) להתקרב
 84 לענין ולהיכנס לתוך הנושא מתוך אינטרס אישי) בהענין, ורק כאשר
 85 העיסוק בעניין כולל גם שימוש בכוח הדעת, אזי יש לאדם יכולת לכסות
 86 את הטוב הנראה במעשיו בחיציצוניות ובגלוי ולהתנהג באופן שיוצר רושם
 87 של היפך הטוב או לחילופין לכסות את הרע הנראה במעשיו בחיציצוניות
 88 ובגלוי וליצור רושם טוב, היינו להתנהג באופן כזה שהחיציצוניות לא
 89 תהיה כמו הפנימיות, שזהו שאין תוכו הפנימיות שלו ככרו' 42
 90 כמו החיציצוניות שלו.

ביאור בדרך אפשר

1 שבעשה ענין ההרגשה בגשמיות ובתאוות, לאחר החטא, וידעו גו',
 2 אזי הוצרך להיות יעשה גו' פתנות עור וילבישם³⁹.
 3 (ה) וענינו המשמעות של ענין הידיעה וההרגשה כפי שהיא בנפש
 4 האדם, שגם בו יש פח הדעת, שהרי לנפש יש עשרה כוחות
 5 המקבילים לעשר הספירות העליונות
 6 שהוא כוח הדעת עליו נאמר בווהר
 7 שהוא מפתחא דכליל שית⁴⁰,
 8 כלומר, כשם שמפתח מאפשר לפתוח
 9 דבר סגור וסתום כך כוח הדעת הוא
 10 המאפשר לפתוח ולהפעיל את המידות
 11 מן העולם והגלוי, כי תוכן ענין
 12 הדעת הוא חלק זה במוחין ובהתבוננות
 13 שבו הרעיון השכלי מתחבר ומתקשר
 14 עם האדם עצמו ולא נשאר כדבר
 15 תיאורטי ומופשט אלא הופך להיות
 16 דבר שנוגע ואיכפת לאדם, וככל
 17 שהרגשת השייכות האישית לענין
 18 הולכת ומתחזקת כך ההתרגשות
 19 וההתפעלות של המידות הולכת
 20 וגוברת, ואילו ביחס לדבר שלא נוגע
 21 לו אישית האדם מתפעל ומתרגש
 22 הרבה פחות, ולכן כוח הדעת הוא
 23 המפתח הפותח ומגלה את המידות
 24 ונקרא "מפתחא דכליל שית", שכולל
 25 את ששת המידות (חסד, גבורה,
 26 תפארת, נצח, הוד יסוד) וכוח הדעת
 27 הוא מקור המדות, שנהלקות
 28 בכללות להסד וגבורה, טוב
 29 ששורשו במידת החסד שעניינה לגלות
 30 ולהשפיע אור אלוהי ורע ששורשו
 31 במידת הגבורה שעניינה העלם והסתור
 32 וצמצום עד שרביבו הצמצומים יש גם
 33 קליפות' וטרא אחרא, הנה
 34 על-ידי הדעת נעשה
 35 תערוכות טוב ורע כפי שהולך
 36 ומבאר.
 37 דהנה, לולי ענין הדעת,
 38 פאשר האדם הוא בקטנות הדעת, קטנות המוחין, וכמו
 39 איש תם שאינו בר דעת, ואין בכוחו להכיל שילוב של שני קוים
 40 שונים וסותרים אזי אין אצלו תערוכות טוב ורע, והינו
 41 שבפאשר עושה דבר טוב, אין בו תערוכות רע והטוב הוא טוב
 42 מוחלט. וכאשר עושה דבר רע, אין בו תערוכות טוב והרע
 43 הוא רע מוחלט. וזה לפי שאין בו דעה להסתיר ולרמות כו'
 44 על-ידי עירוב טוב ברע, וכאשר הוא עושה דבר רע, למשל, הרע
 45 בולט וניכר כי אין לי מספיק לשכל לרמות ולהעמיד פנים כך שהרע לא יבולט

(39 בראשית ג, כא. 40) ראה זח"ב קעז, א. לקו"ת ואתחנן ו, ד. 41) ע"פ לשון הכתוב - ירמי' ט, ז. 42) ע"פ לשון חז"ל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וְעוֹד זֹאת, שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת נַעֲשֶׂה הַתַּחֲלָקוֹת שֶׁל הָרַעְיוֹן הַשְּׂכָלִי
2 כַּפִּי שֶׁהוּא מוּבֵן וּמוֹשֵׁג בְּשִׂכּוֹל לְרִיבוּי פְּרָטִים. וְהֵינּוּ, שֶׁפָּאֶשֶׁר
3 הוֹלֵךְ לְתוֹמֹו בְּהַשְׁפַּלַּת הָעֵנָן וְהַתְּפִיּסָה הַשְּׂכָלִית הִיא פִּשְׁטָנִית,
4 בְּתַמְיּוּמָהּ, אָזִי אֵינּוּ רוֹאֶה אֶת רִיבוּי הַפְּרָטִים שֶׁפֶּעֶנְנָן זֶה וְגַם
5 הַהֲבֵנָה הִיא פִּשְׁטָנִית וּבְמֻבָּן מִסּוּיִם
6 שְׁטָחִית, אֲבָל פְּאֶשֶׁר מִכְּנִס אֵת
7 עֲצָמוֹ בְּעוֹמֵק הָעֵנָן, וּמִמֶּשֶׁךְ
8 לְעֵיִן וְלִחְקוֹר בְּנוֹשֵׂא הַנִּידוּן עִם עֵינָי
9 וַאֲיִטְרָס אִישִׁי אָזִי הוּא מֵעַבַּד אֶת
10 הָרַעְיוֹן, הֵינּוּ מִפְּתַח וּמֵרְחִיב
11 (וּמוֹסִיף תְּרוּגוֹם שֶׁל מִפְּתַח וּמֵרְחִיב
12 לַאֲדִישֵׁי: עַר אֶרְבַּעַט
13 פְּאֵאֲנַנְדְּעַר) אֵת נְקוּדַת
14 הַהִשְׁפָּלָה, וּמְגַלֶּה בַּהּ רִיבוּי
15 פְּרָטִים שֶׁלֹּא יֵדַע וְהַכִּיר בַּהּ קוֹדֵם
16 לַכֵּן, כִּשְׁלֵא נִכְנַס בְּעֵינָי בְּאוֹתָהּ מִידָה
17 וְהַהֲבֵנָה הִתְחַלְתִּי עִתָּהּ פִּשְׁטָנִית וּבְתַמְיּוּמָהּ.
18 וְאַף שָׁגַם עַל-יְדֵי הַבִּינָה
19 מִתְּגַלִּים הַפְּרָטִים, כַּמְבֹאָר
20 בְּחִסְדוֹת בְּמַקְוָמוֹת רַבִּים שָׂרְעִיִן שְׂכָלִי
21 מִתְּחִיל בְּנִקְוַת חֶחְמָה לְאַחַר הַמַּעֲבָר
22 מִחֲמָה לְבִינָה הוּא מִתְּפַתַּח לְאוֹר
23 וְרוֹחֵב, כִּךְ שֶׁהִדְבַּר שֶׁהִיא בְּחֶחְמָה
24 נְקוּדָה אַחַת כְּלִלִית, כַּאֲבִינָה בְּרִיבוּי
25 פְּרָטִים, מְכַלֶּמֶק דּוּקָא הַדַּעַת,
26 הַהַתְּקָשֶׁר וְהַהַתְּחַבְּרוּת בְּעֵינָי בְּאוֹפֵן
27 אִישִׁי, מְגַלֶּה הֵרֶבַע פְּרָטִים חֵדָשִׁים, כִּי
28 הֵנָּה בִּינָה מִצַּד עֲצָמָה,
29 שְׁעֵנִינָה הֲבֵנָה וְהַשְׁגָּה, וְכֵל
30 מִהוּתָהּ הִיא שְׂכָל וְהַבְּנָה עֵדִיִן הִיא
31 תּוֹפְסָתָהּ רַק אֵת כָּלִּלוּת הָעֵנָן, וְכִי
32 וְכִי לְמִצּוֹא אֵת רִיבוּי
33 הַפְּרָטִים שֶׁנִּמְצָאִים בְּעוֹמֵק הַפְּרָטִים
34 וְנִעְלָמִים וְנִסְתָּרִים בְּתוֹכָם צָרִיף
35 לְהַכְנִיס וְלִיגַע אֶת מוֹחַ
36 הַבִּינָה וְלַהֲפַעִיל אוֹתוֹ בְּכוּחַ רַב
37 בְּאוֹפֵן שֶׁל הַעֲמָקָה, וְעַנְנָן הַעֲמָקָה בְּבִינָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי
38 הַדַּעַת דּוּקָא כְּלוֹמַר, נִכּוֹן שֶׁהַרְחֵבָה הָרַעְיוֹן לְפְרָטִים הוּא פְּעוּלָה שֶׁל כּוּחַ
39 הַבִּינָה, אֲבָל כּוּחַ הַדַּעַת הוּא הַמַּפְעִיל אֶת כּוּחַ הַבִּינָה וְגוֹרֵם לוֹ לְהַתְּעַמֵּק כְּרֹאֵי
40 וְאִכְּן לְהַגִּיעַ אֶל הַפְּרָטִים הַמְּבוֹקָשִׁים, וְנִמְצָא שֶׁהַדַּעַת הִיא הַמִּצְעִי לְחַלּוֹקָה
41 הַשְּׂכָלִית לְפְרָטִים. וְכִינָן שֶׁעַל-יְדֵי הַדַּעַת נַעֲשֶׂה הַתַּחֲלָקוֹת
42 הַפְּרָטִים בְּרִיבוּי אֹפְנִים שׁוֹנִים זֶה מְזָה, כִּי לְאַחַר הַתְּעַמְקוֹת
43 רֵאוּיָה בְּרַעְיוֹן הַשְּׂכָלִי נִיטָן לַהֲבִין אֶת הַדְּבָרִים בְּצוּרוֹת שׁוֹנוֹת כִּמוֹ לְמִשְׁלֵ
44 פְּרִיּוֹשִׁים שׁוֹנִים בְּאוֹתוֹ פְּסוּק אוֹ בְּאוֹתָהּ מְשֻׁנָּה וְגַמְרָא וְכַד' הָרַי זֶה פּוֹלֵל
45 גַּם עֲנָנִים הַפְּפִיִים זֶה מְזָה, וּבְאֹפֵן שִׁיּוּכְלוּ לְהִיּוֹת שְׁנֵיהֶם

פדה בשלום נפשי מקרב לי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 למוחין עצמן וכשם שהמוחין הם בבחינת בלתי מורגש, כמו
 44 כן המדות הן בלתי מורגשות, אחד ההבדלים המהותיים בין מוחין
 45 למידות הוא שבמוחין האדם שקוע בהבנת והשגת הענין וגם אם הוא מתפעל
 46 ומתרגש מהדברים, הרי זו התפעלות והתרגשות שקטה שנקראת "בלתי
 47 מורגש", ואילו במידות ההתפעלות
 48 וההתרגשות היא הדבר הבלוט
 49 והמרכזי, אך כאשר אור המוחין עצמו
 50 מאיר במידות אזי גם המידות הן באופן
 51 של "בלתי מורגש" והינו שנייב
 52 במדות הביטול שבמוחין
 53 (כמבואר בארופה במקום
 54 אחר, שהמוחין הם באופן
 55 של ביטול כי כל עניין המוחין הוא
 56 היכולת של האדם להתחבר עם מה
 57 שמחוץ ממנו ונעלה ממנו, ולא
 58 באופן של התרחבות המציאות
 59 האישית והתחושות האישיות של
 60 האדם, שזהו מצד ריבוי האור
 61 שבהם שגורם לאדם תחושה של
 62 ביטול, לעומת המידות שהם בבחינת
 63 קטנות ביחס למוחין ובהם מודגשת
 64 המציאות האישית של האדם), ולכן
 65 גם לאחרי שמתגלים במדות
 66 ריבוי פֶּרְטִים, שִׁמְצָד זֶה
 67 יכולה להיות התפללות מדות
 68 הפפיות (כנ"ל סעיף ה), הרי
 69 זה באופן של ביטול וללא
 70 תחושת יישות שבדרך כלל מאפיינת
 71 את המידות, כי ההתכללות היא בכוח
 72 המוחין ולא ביטוי של המידות ולכן
 73 לא יכול להיות מזה יניקה
 74 ל'לעומת-זה', כפי שהדברים הם
 75 במצבים אחרים של השפעה יתירה
 76 כמו תערוכות טוב ורע שבה
 77 יש כן חשש לדברים לא רצויים,
 78 כמבואר לעיל שעירוב זה הוא שורש
 79 החטא והגלות. מה-שאיין-כן
 80 חסדים המגולים ונרגשים באופן
 81 שכל מידה מודגשת בפני עצמה,
 82 שִׁנְמִשְׁתָּ בְּלֵב רַק בְּחִינַת
 83 חיצוניות המוחין אותו חלק במוחין שייך ישירות ליצירת המידות אבל
 84 לא אור פנימיות וגדלות המוחין, ואז המדות הן מורגשות כטבען של

1 בדרושים מאמרי החסידות המבארים ענין ההתחלקות שבין
 2 המידות השונות וההתפללות החיבור והשילוב ביניהם). וזהו גם
 3 הטעם וההסבר לכך מה שעל-ידי הדעת נעשה תערוכות טוב
 4 ורע, ועד כפי שנמשך בפעל, לא רק בהבנה ובהכרה שכלית ורגשית
 5 אלא גם בפועל ממש שעל-ידי
 6 האכילה מעץ הדעת נעשה
 7 ענין התפירה וההרגשה (לא
 8 רק ברוחניות, כפי שהיה קודם
 9 החטא אלא גם ובעיקר)
 10 בגשמיות העולם (בגשמיות
 11 הפרי), שזהו כללות ענין
 12 חטא עץ הדעת, שרש
 13 החטאים, שבגללם נעשה
 14 ענין הגלות, כנ"ל וכל זה נובע
 15 מהחיבור והשילוב של הטוב עם הרע,
 16 כמבואר לעיל.
 17 (ו) אף הנה ידוע שיש חסדים
 18 המכוסים שבחיצוניות ובגלוי הם
 19 באים ומתגלים כהיפך החסד
 20 וחסדים המגולים⁴⁴ שגם
 21 בחיצוניות ובגלוי הם נראים כטוב
 22 וחסד, ומבואר בקבלה⁴⁵
 23 שחסדים המכוסים הוא ענין
 24 עץ החיים, וחסדים המגולים
 25 הוא ענין עץ הדעת. ולפי
 26 המבואר לעיל אודות השילוב בין טוב
 27 ורע, יש לבאר את משמעות הדברים
 28 כך, חסדים המכוסים הינו
 29 שהמדות לא מתגלות ופועלות כפי
 30 שהן "מצד עצמן" וב"טהרתן" אלא
 31 המידות כפי שהן מכוסות באור
 32 השכל והמוחין. אף אין
 33 הפונה להמדות כפי שהן
 34 בשכל ועדיין לא באו לידי גילוי
 35 בתור מידות ורגש שבלב, שהיא בחינת
 36 מדות שבשכל, היינו אותו חלק
 37 בשכל שיש בו אפשרות לגלות
 38 ולהוליד מידות אלא להמדות
 39 כפי שהם בלב, אלא שנמשך
 40 ומאיר בהם בגילוי בחינת
 41 פנימיות המוחין, גדלות המוחין, עם העומק שבשכל ועם כל פרטי
 42 ההשכלה שאז המדות הן כמו המוחין, ויש למידות תכונות דומות

(44 ראה סה"מ ע"ר ע' יג ואילך. תרצ"ב ע' כט ואילך. ה'ש"ת ע' 22 ואילך. 45 לקו"ת להאריז"ל פ' בראשית. לקו"ת נצבים מח, ד. אוה"ת נח ח"ג תקצז, ב ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' ט ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מידות שבלב (ולא כטבע המוחין), וכמו למשל בַּעבוּדָה דְקְדוּשָׁה,
 2 שגם בה ייתכן מצב של מידות עם הרגשה של מציאות האדם ועם ביטוי
 3 ליישות העצמית שלו, לדוגמה בַּמְדֵת הָאֵהָבָה, כאשר האדם מתעורר
 4 ברגש אהבה לה', הרי עם כל המעלה והיתרון שברבו, יתכן שזה יהיה מתוך
 5 ביטוי מסויים של הישות של האדם
 6 האוהב כי האהבה היא באופן כזה
 7 שְׁנִרְגַשׁ אֶצְלוֹ הָעֲנִין דְקָרְבַת
 8 אֲלֵקִים לִי טוֹב⁴⁶, הֵינִי לֹא
 9 הַטוֹב דְאֵלְקוֹת מִצַד עֲצָמוֹ, כִּי
 10 אִם מֵה שְׁטוֹב לוֹ, "לִי (עצמי)
 11 טוֹב" שְׁזָהוּ עֲנִין שֶׁל פְּנִיָה
 12 אֵינִסְרָס אִישִי, עִם הַיְוֹתָהּ פְּנִיָה
 13 דְקְדוּשָׁה שֶׁהִי מְדוּבֵר עַל אַהֲבַת ה'
 14 וזאת מתוך הכרה בגודל המעלה
 15 והחשיבות של הקרבה לאלוקות, ובכל
 16 זאת, הרגש הוא על כך שהקרבה
 17 לאלוקות היא טובה לאדם. וְלֹא־חָרִי
 18 הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת הַמְדַרְיגוֹת
 19 מלמעלה למטה בירידה גדולה מאד
 20 יָכוֹל לְבוֹא מִזֶּה הַמַּפְנִייה הַאִישִית
 21 האמורה גַם עֲנִין שֶׁל הַרְגָשָׁה
 22 ורצון ותאוה בַּגְּשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם
 23 כּוֹ, שְׁזָהוּ פְלָלוֹת הָעֲנִין
 24 דְחֹטֵא עִין הַדַּעַת (כנ"ל סְעִיף
 25 ד).
 26 וְזָהוּ גַם מֵה שְׁכַתוּב⁴⁷ לֹא
 27 יַחְפוּץ כְּסִיל בְּתִבּוּנָה כִּי אִם
 28 בְּהַתְגַּלּוֹת לְבוֹ, וְלִפִּי פְּשׁוּטוֹ
 29 הַכוּונה הִיא שֶׁהַכְּסִיל, הַשּׁוֹטָה, מַעֲדִיף
 30 אֶת רַגְשׁוֹת הַלֵב עַל הַשְׁכַּל וְהַבִּינָה
 31 דְפִירוֹשׁ תְּבוּנָה לְפִי פְּנִימִיּוֹת
 32 הַדְּבָרִים אֵינִי בְּחִינַת בִּינָה,
 33 בְּחִינַת הַמוֹחִין וְהַשְׁכַּל, אֲלֵא
 34 כְּמִבּוֹאֵר בַּקְּבָלָה⁴⁸ (וְהוּבָא
 35 פְּתִינָא⁴⁹) שְׁתִּבּוּנָה אוֹתִיּוֹת בֶּן
 36 וְבַת, שֶׁהֵן דְחִילוֹ וְרַחֲמֵימוּ יִרְאֶה
 37 וְאֵהָבָה (מְדוֹת), הַרְגַשׁ שֶׁבֵלֵב, וְכִיּוֹן
 38 שֶׁהַמִּדּוֹת נוֹלְדוֹת מֵהַשְׁכַּל, הֵן נִקְרָאוֹת
 39 בֶּן וְבַת, אֲלֵא שֶׁהַמְדוֹת הַמַּתְגַּלּוֹת
 40 בְּאוֹפֵן שֶׁל 'תְּבוּנָה' מְכּוּסָוֹת
 41 בְּמוֹחִין (חֲסָדִים הַמְּכּוּסָים),
 42 וְלִכֵּן נִקְרָאוֹת בְּשֵׁם תְּבוּנָה,
 43 לְשׁוֹן שְׁכַל וְבִינָה (וְכַמְבוֹאֵר בְּתַנַּי פֶּרֶק טו שִׁישׁ הַתְּגַלּוֹת שֶׁל אַהֲבָה וִירְאֶה

"בתבונות מוחו ותעלומות לבו" והיא הנקראת "תבונה". וְעַל זֶה נֶאֱמַר
 45 לֹא יַחְפוּץ כְּסִיל בְּתִבּוּנָה (חֲסָדִים הַמְּכּוּסָים בְּמוֹחִין וְאֵינִים
 46 מוֹרְגִשִׁים בֵּלֵב), בֵּינִין שְׁמֶשֶׁם אִי-אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת יַנִּיקָה
 47 ל'לְעַמַּת-זֶה', בְּגַלְל הַבֵּיטוּל שְׁנַעֲשֶׂה בַּמְדוֹת מִצַד הַתְּגַלּוֹת
 48 פְּנִימִיּוֹת הַמוֹחִין (כְּנ"ל),
 49 וכאשר המידות הן בביטול למוחקן,
 50 הרגש איננו בהתגלות והתפשטות כל
 51 כך ואין חשש שיגיע גם למקור בלתי
 52 רצוי, וכיוון שה'כסיל' רוצה את
 53 ה'לעומת זה', היפך הקדושה, אין הוא
 54 חפץ במידות ורגש מסוג זה כִּי אִם
 55 בְּהַתְגַּלּוֹת לְבוֹ, חֲסָדִים
 56 הַמְּגִילִים, הֵינִי רַגֵשׁ הַלֵב בְּאוֹפֵן
 57 שאין המוחין מאירים וניכרים בו שְׁאֵז
 58 הַמְדוֹת הֵן בְּאוֹפֵן שֶׁל יִשׁוּת,
 59 הַפְּרָה וְהַרְגָשָׁה, וּמִזֶּה יָכוֹל
 60 לְהִיּוֹת יַנִּיקָה ל'לְעוֹמַת-זֶה'
 61 כּוֹ, וְכַמְבוֹאֵר לְעִיל בְּאִרְכּוֹת, חוֹמֵר
 62 הַעֲנִיין שֶׁל הַכְּרָה וְהַרְגֵשָׁה בַּגְּשְׁמִיּוֹת
 63 שְׁהוּא שׁוֹרֵשׁ הַחֹטָא וְהַגְּלוּת, בְּמִדּוֹת
 64 אֵלוֹ הַכְּסִיל' חֲפֵץ.
 65 ז) וְעַל-פִּי-זֶה יוֹבֵן מֵה
 66 שֶׁהַתְּחַלַּת שְׁבִירַת הַכְּלִים הִיא
 67 לֹא מֵהַמִּדּוֹת, מֵהַחֹסֵד וְאֵילֵךְ, אֵלֵא מִן
 68 הַדַּעַת שְׁהוּא אֶחָד מִכּוּחוֹת הַשְׁכַּל
 69 (שְׁזָהוּ שְׁהַמְלִיךְ הַרְאִשׁוֹן מִז'
 70 מְלִכִין דְתָהוּ הוּא בְּלַע בֶּן
 71 בְּעוֹר שְׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת,
 72 דַּעַת דְתוֹהוּ), אֶף
 73 שְׁבִלְעַמַּת-זֶה' הֵיפֵךְ הַקְּדוּשָׁה,
 74 הִרִי כֹאן מְדוּבֵר עַל מְלַכֵי אָדוּם, אֵין
 75 מוֹחַ הַדַּעַת (כְּנ"ל סְעִיף ג),
 76 כִּי מֵה שְׁבִלְעוֹמַת-זֶה' אֵין
 77 מוֹחַ הַדַּעַת הֵינִי פְּנִימִיּוֹת
 78 הַדַּעַת, וְכִמוֹ שְׁנִתְּבָאֵר לְעִיל
 79 (סְעִיף ו) בְּנוֹגַע לְפְּנִימִיּוֹת
 80 הַמוֹחִין בְּכָלֵל, וּפְּנִימִיּוֹת
 81 הַדַּעַת בְּפֶרֶט, שְׁמִצַד הַבֵּיטוּל
 82 דְמוֹחִין אֵין מְקוֹם לְיַנִּיקָה
 83 ל'לְעוֹמַת-זֶה' מִבְּחִינַת הַדַּעַת,
 84 וְהַבֵּיטוּל קִיִּים רַק כֹּאשֶׁר יֵשׁ (בְּמִדּוֹת)
 85 הָאֵרָה מֵעַצְמִיּוֹת וּפְּנִימִיּוֹת הַמוֹחִין.
 86 אֲבָל פְּלָלוֹת מוֹחַ הַדַּעַת, כִּפִּי שְׁפוּעַל בְּדֶרֶךְ הַרְגִילָה, לֹא הַתְּגַלּוֹת שֶׁל

(46 תהלים עג, כח. 47 משלי יח, ב. 48) ראה זח"ג רצ, ב. עץ חיים שער הכללים פי"א. שער טו (שער הזווגים) ספ"ד.
 (49) ספט"ז בהגהה.

ביאור בדרך אפשר

- 1 פנימיות המוחין, הרי אֲדָרְבָּה, הוא מִפְתָּחָא דְכָלִּיל שִׁית, כוח
 2 המשמש כ'מפתח' הפותח ומגלה את ששת המידות, כמבואר לעיל, ופועל
 3 בַּמְדוּת הַתְּגִלוֹת רִיבּוּי הַפְּרָטִים כו', עַד שְׁמֵזָה יָכוֹל לְהִיּוֹת
 4 גַּם תְּעֻרּוּבוֹת טוֹב וְרָע כו' שהוא המקור והשורש לעניין החטא.
 5 וְזֶהוּ גַם מַה שְּׁבֹז' מְלָכִין
 6 דְתוֹהוּ החל מהמלך הראשון, בלע
 7 בן בעור, שהוא ענין הדעת דתוהו
 8 פְּתִיב וְיִמְלוֹךְ וְיָמָת, כי בכל
 9 הדרגות הללו היתה שבירה שהביאה
 10 ל'נפילה' של ניצוצות הקדושה והנופל
 11 מדרגתו נקרא 'מת' מה-שְׁאִין-בֶּן
 12 בְּמֶלֶךְ הַשְּׂמִינִי, הדר, שלא נאמרה
 13 בו מיתה, כפי שהולך ומבאר. דְהִגָּה,
 14 מִצַּד זֶה שְׁבַעוּלָם הַתוֹהוּ כֵּן
 15 מִדָּה הַיָּא בְּתוֹקֶף הַהַתְּגִלוֹת
 16 בְּאוֹפֶן דְיִמְלוֹךְ, אִינְהָ יָכוֹלָה
 17 לְסַבּוֹל מִדָּה אַחֲרַת זוֹלָתָהּ וְלֵא
 18 יָכוֹל לְהִיּוֹת חִיבוֹר וְשִׁלּוּב בֵּין שְׁתֵּי
 19 מִידוֹת שׁוֹנוֹת (אָף-עַל-פִּי
 20 שְׁנַתְּגַלוּ בְּהָ פְּמָה וְכַמָּה
 21 פְּרָטִים, וְעַד שְׁמִצָּד זֶה יָכוֹל
 22 לְהִיּוֹת עֲנִין שֶׁל תְּעֻרּוּבוֹת כו',
 23 כַּנִּל אַבְל עֲדִיין לֹא יְכוּלָה לְהִיּוֹת
 24 בְּמִידוֹת דְתוֹהוּ הַתְּכַלּוֹת שֶׁל הַמִּידוֹת
 25 זוּ בּוֹז בְּאוֹפֶן שְׁמִצְיוֹ בְּקִדּוּשָׁה גְבוּרָה
 26 שְׁבַח־סוֹד וְחִסָּד שֶׁבְּגִבוּרָה וְכִדּוּמָה, כִּי
 27 כֹל מִידָה וּמִידָה הֵיא בִישׁוֹת וּמִצִּיאוֹת
 28 לְעִצְמָהּ), וְלָכֵן נִעְשָׂה וְיָמָת⁵⁰
 29 בְּגַלל הַשְּׁבִירָה וְהַנְּפִילָה. וְכֵן זֶה
 30 הוּא בְּז' מְלָכִין שֶׁבְּעַת הַמִּידוֹת
 31 דְתוֹהוּ (חִסָּד, גְבוּרָה, תְּפֹאֶרֶת, נִצְחָה,
 32 הוֹד, יִסוֹד וּמְלִכוּת) כִּפִּי שְׁהֵם
 33 מִבְּחִינַת מְלָכוּת. אָמְנָם, מְלָךְ
 34 הַשְּׂמִינִי הִדְר, הוּא בְּחִינַת
 35 יִסוֹד, סְפִירָה הַשְּׂמִינִית בְּסוֹד
 36 הַסְּפִירוֹת הַחֵל מִהַדְּעָה. וּמְבֹאֵר
 37 בְּזִהַר וְקַבְּלָה⁵¹ שֶׁהַחִילוּק
 38 הַהִבְדֵּל בֵּין סְפִירַת הַמְּלָכוּת
 39 לְסְפִירַת הַיִּסוֹד הוּא כְּמוֹ
 40 הַחִילוּק הַהִבְדֵּל בֵּין תוֹהוּ
 41 לְתִיקוֹן, דָּאף שְׁתוֹהוּ קָדָם לְתִיקוֹן, וְלִמְעֵשָׂה תַחֲלִילָה נִבְרָא עוֹלָם
 42 תוֹהוּ וְלֵאחַר שְׁהִייתָהּ בּו' שְׁבִירַת הַכְּלִים נִבְרָא עוֹלָם הַתִּיקוֹן הִגָּה
 43 בְּשֶׁרֶשׁ הַרִי זֶה לְהִיפֶךְ, שְׁתִּיקוֹן קָדָם לְתוֹהוּ, כְּשֶׁם
 44 שְׁהִיָּסוֹד קוֹדָם לְמְלָכוּת בְּסוֹד הַסְּפִירוֹת וּמִידַת הַיִּסוֹד בָּאָה לְפָנֵי מִידַת

ביאור בדרך אפשר

- המלכות, ומְעַלְת הַיִּסוֹד שֶׁבְּגַלְלָהּ הוּא קוֹדָם לְמְלָכוּת הַיָּא לְהִיּוֹתוֹ
 בְּקוֹ הָאֲמָצְעִי, בְּהַתָּאם לְחִלּוּקָה שֶׁל הַסְּפִירוֹת לְשְׁלוּשָׁה 'קַרִים' – קו הַיְמִין
 (הַמְכִיל אֶת הַסְּפִירוֹת חַח"נ – חַכְמָה, חִסָּד, נִצְחָה), קו הַשְּׂמָאל (הַמְכִיל אֶת
 הַסְּפִירוֹת בְּג"ה – בִּינָה, גְבוּרָה, הוֹד) וְקו הָאֲמָצְעִי (הַמְכִיל אֶת הַסְּפִירוֹת דְת"י
 – דְעָה, תְּפֹאֶרֶת, יִסוֹד) וְקו הָאֲמָצְעִי יֵשׁ
 לוּ מַעֲלָה מִיּוֹחַדָּת כִּי כוֹלָל וּמְשַׁלֵּב אֶת
 הַיְמִין וְאֶת הַשְּׂמָאל יַחַד וְלָכֵן הוּא
 הַיִּסוֹד קְשׁוֹר עִם הַדְּעָה,
 וְכַמְאָמַר⁵² אִין קְשׁוּי אֶלָּא
 לְדְעָה, וְעַד לְבְּחִינַת דְעָה
 דְעַתִּיק, הֵינּוּ הַדְּעָה כִּפִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ
 בְּחִינַת 'עַתִּיק יוֹמִין' (דְרַגַּת הָאֱלוּקוּת
 שֶׁנֶּעְתַּקְתָּ וּנְבַדַּלְתָּ מִיּוֹמִין וּגִילּוֹר,
 וְהֵיא בְּבְחִינַת 'כְּתֹר עֵלְיוֹן' שֶׁלְּמַעֲלָה
 מִעֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וְלִמְעַלָּה יוֹתֵר,
 עֲנִין הַיִּסוֹד, הַמְלָךְ הַשְּׂמִינִי שֶׁלֹּא נִאֲמַר
 בו 'יּוֹמֵת' קְשׁוֹר לֹא רַק לְבְּחִינַת הַדְּעָה
 כִּפִּי שֶׁהֵיא בְּעַתִּיק' אֲלֵא גַם לְמַעֲלָה
 מִזֶּה, בְּחִינַת מוֹחָא דְעַתִּיקָא מוֹח
 דְעַתִּיק' שֶׁהוּא הַמּוֹחַ סְתוּם
 לְמַעֲלָה מְגִילוֹי שְׁלִמְעַלָּה מִבְּחִינַת
 חֲכָמָה סְתִימָאָה חַכְמָה 'סְתוּמָה'
 שֶׁלֹּא בָאָה לְיַדִּי גִילוֹי כִּי הַמּוֹחַ עֲצוּמוֹ
 נִעֲלָה מִחַכְמָה שֶׁהֵיא פְּרַט בְּמוֹחִין
 (כְּמְבֹאֵר בְּקַבְּלָה⁵³), וּמִשָּׁם
 מִבְּחִינַת הַמּוֹחַ סְתוּם שֶׁאֵינוֹ מִתְּגַלֵּה
 הוּא שֶׁרֶשׁ הַתְּחַלְּקוֹת הַמוֹחִין
 דְחִסָּד וּגְבוּרָה שְׁעַל-יָדֵי
 הַדְּעָה בְּדֶרֶךְ כֹּלל הַמוֹחִין נִחְלָקִים
 לְשְׁלוּשׁ – חַכְמָה, בִּינָה וְדְעָה, אַבְל
 מִבֵּין שְׁלֹשָׁתָם יֵשׁ בְּמוֹחַ הַדְּעָה עֲנִין
 מִיּוֹחַד, כִּי בְּהִיּוֹתוֹ מְקוֹר הַמִּידוֹת הֵרִי
 הוּא הַשּׁוֹרֵשׁ וְהַמְקוֹר לְהַתְּחַלְּקוֹת נוֹסַפִּת
 בְּעֲנִין הַמוֹחִין לְחִסָּד וּגְבוּרָה (שְׁזָהוּ
 עֲנִין ד' מוֹחִין, חֲכָמָה וּבִינָה, וְדְעָה
 וְדְעָה שְׁנַחְלָק לְחִסָּד וּגְבוּרָה),
 שְׁלָכֵן עַל-יָדֵי הַדְּעָה נִעְשָׂה
 עֲנִין הַתְּחַלְּקוֹת (כַּנִּל סְעִיף ה),
 הַשְּׁהַתְּקָשׁוֹת וְהַתְּחַבְּרוֹת הָאִישִׁית
 שֶׁל הָאָדָם לְעִנִּין הַשְּׁכָלִי שׁוֹחַ עֲנִין
 הַדְּעָה, הֵיא הַגּוֹרֵמַת אֶת הַפְּעֻלַת מוֹחַ הַבִּינָה הַמְּחַלֵּק אֶת הָרַעִיּוֹן לְפִרְטִים וּפְרִטִים
 (פְּרָטִים), וְכַדְּאִיתָא בְּאֲדָרְבָּה רַבְּהִי⁵⁴, שְׁהַדְּעָה מִתְּחַלֵּק לְאֶלְף
 אֶלְפִי אֲדָרְבִּין וְאֶכְסְדִּירָאִין חֲדָרִים וּמְרַפְסוֹת כו', (וְהוֹוְהוּ מְבִיא עַל כֵּךְ
 אֶת הַפְּסוּק בְּמִשְׁלִי "וּבְדְעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ") שְׁזָהוּ מִצַּד מְרַחֵב הַדְּעָה

(50 ראה תו"ח בראשית יג, ד. ובכ"מ. 51) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ד בהגהה. תו"א קג, ב. סה"מ עטר"ת ע' כה ואילך. 52) יבמות נג, ב. 53) עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ג. 54) בזח"ג קלו, א. וראה סה"מ עת"ר ע'

ביאור בדרך אפשר

- 1 הגורם להתחלוקת לפרטים רבים מאד, אֶלֶּא שְׁפִינָן שְׁזָהוּ בְּקְדוּשָׁה,
- 2 הָרִי זֶה בְּאוֹפֵן שֶׁל הַתְּפִלּוֹת כּוֹי' וּהַפְּרִטִים הַרְבִּים כְּלוּלִים וּמְחוּבְּרִים
- 3 זֶה בּוֹה.
- 4 וְזֶהוּ גַם מֵה שְׁפִמְלֶךְ הַדָּר כְּתִיב⁵⁵ וְשֵׁם אֲשֶׁתוֹ מְהִיטְבָּאֵל,
- 5 כְּדֹאִיתָא בְּקַבְלָהּ⁵⁶ שְׁבַתִּיבַת
- 6 מְהִיטְבָּאֵל יֵשׁ אוֹתִיּוֹת מ"ה,
- 7 וְיִטְבָּאֵל בְּגִימְטְרִיא ב"ן,
- 8 וְהוּא עֲנָן יַחֲדוּ מ"ה וּב"ן,
- 9 דְּהֵינּוּ הַמְּבַרֵּר וְהַמְּתַבְּרֵר,
- 10 תִּיקוֹן וְתוֹהוּ, לְפִי הָאִמּוֹר לְעִיל
- 11 אֹדוֹת עֲנִינּוּ הַמִּיּוֹחַד שֶׁל הַמֶּלֶךְ
- 12 הַשְּׂמִינִי, הָדָר, מוּבָן גַּם הַטַּעַם הַפְּנִימִי
- 13 לִכְךָ שֶׁנֶּאֱמָר בּוֹ "וְשֵׁם אֲשֶׁתוֹ
- 14 מְהִיטְבָּאֵל", שֶׁם שֵׁשׁ בּוֹ אֵת הַשְּׂמוֹת
- 15 מ"ה וּב"ן, הֵינּוּ, כִּאֲשֶׁר שֵׁם הוֹי' כְּתוּב
- 16 בְּמִלּוּי אוֹתִיּוֹת אֶלֶף, הֵינּוּ יו"ד, ה"א,
- 17 וּא"ו, ה"ה, הַגִּימְטְרִיא שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת
- 18 הַלְלוּ הִיא מ"ה (45), וְכִאֲשֶׁר שֵׁם הוֹי'
- 19 כְּתוּב בְּמִלּוּי אוֹתִיּוֹת ה"ה, הֵינּוּ יו"ד,
- 20 ה"ה, ו"ו, ה"ה, הַגִּימְטְרִיא שֶׁל
- 21 הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ הִיא ב"ן (52). וּמְבוּאֵר
- 22 בְּקַבְלָהּ וְחִסְדוֹת הַשְּׁבִירוֹר שֶׁל טוֹב מִן
- 23 הָרַע הוּא עַל יְדֵי שְׁשֵׁם מ"ה, הַמְּבַרֵּר,
- 24 שְׁכַנְגַּד עוֹלָם הַתִּיקוֹן, מְבַרֵּר אֵת שֵׁם
- 25 ב"ן שְׁכַנְגַּד עוֹלָם הַתוֹהוּ, הַמְּתַבְּרֵר
- 26 שְׁזָהוּ הַיְחוּד וְהַיְחִיבּוֹר בֵּין שֵׁם מ"ה
- 27 וְשֵׁם ב"ן הוּא עַל-יְדֵי הַמְּשַׁכָּה
- 28 מִבְּחִינָה שְׁלֹמְעֵלָה מֵתוֹהוּ
- 29 וְתִיקוֹן, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה
- 30 הַבִּירוֹר דְּתוֹהוּ שְׁתֵּאֲחֵד עִם
- 31 תִּיקוֹן וְיַעֲלֶה וְיִזְדַּכֵּן.
- 32 (ח) וּבְזֶה יוֹכֵן גַּם מֵה
- 33 שְׁלֹעֲתִיד-לְבֹא כְּתִיב⁵⁷ לֹא
- 34 יֵרַעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הָרַ
- 35 קְדָשִׁי כִּי מְלֶאֶה הָאָרֶץ דְּעָה
- 36 אֶת הָהוֹי' פְּמִים לִים מְכֻסִּים,
- 37 וְהַכְּתוּב מִקְשֵׁר אֵת הָעִלּוּי שִׁיחִי
- 38 בְּעוֹלָם לְעֵתִיד לְבֹא, "לֹא יֵרַעוּ וְלֹא
- 39 יִשְׁחִיתוּ", כִּי הָעוֹלָם כּוֹלוֹ יִהְיֶה לְטוֹב,
- 40 עִם עֲנִינּוּ הָרַע, דְּכָשֵׁם שְׁהַתְּחַלַּת
- 41 הַשְּׁבִירָה בְּעוֹלָם הַתוֹהוּ הִיְתָה מִן
- 42 הָרַע, דַּעַת דְּתוֹהוּ, הִנֵּה בְּגֹאֲלָהּ הַעֲתִידָה לְבֹא, שְׁעֲנִינָהּ הוּא
- 43 הַיְפָךְ הַשְּׁבִירָה כּוֹי', אֵלֶּא אֲדַרְבְּהָ הַמְּשַׁכָּה וְגִילּוּי שֶׁל הָאֲלוּקוֹת גַּם

ביאור בדרך אפשר

- 44 בְּעֲנִינִים הַכִּי גְשָׁמִים יִהְיֶה רִיבּוּי הַדַּעַת (וּלְכֹן נִזְכָּר בְּהַקְּשָׁר זֶה הַיַּעוּד
- 45 שֶׁל מְלֶאֶה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת הָהוֹי' פְּמִים לִים מְכֻסִּים),
- 46 וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְבַּטֵּל מְצִיאוֹת ה'לְעוֹמַת-זֶה', כִּי הַכּוֹל יִתְהַפֵּךְ
- 47 לְקִדּוּשָׁה וְלֹא יִהְיֶה כָּל עֲנָן שֶׁל רַע (לֹא יֵרַעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ
- 48 בְּכָל הָרַ קְדָשִׁי). וְהֵינּוּ,
- 49 הַמְּשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל הַפִּיכַת הָרַע
- 50 לְטוֹב לְעֵתִיד לְבֹא הִיא
- 51 שְׁלֹעֲתִיד-לְבֹא תִתְגַּלֶּה בְּחִינַת
- 52 פְּנִימִיּוֹת הָרַע, וְכִמּוֹ
- 53 שְׁנַתְּבָאֵר לְעִיל (סְעִיף ו')
- 54 שְׁמַצַּד פְּנִימִיּוֹת הַמּוֹחִין,
- 55 וּבְפִרְט פְּנִימִיּוֹת הָרַע, נַעֲשֶׂה
- 56 הַבִּיטוּל בְּמִדּוֹת וְכִאֲשֶׁר אֵין מִקּוֹם
- 57 לְתַחֲוֶשָׁה שֶׁל יִשׁוֹת וּמְצִיאוֹת אִישִׁית
- 58 שְׂמִבְיָאָה לְהַכְרָה וְהַרְגָּשָׁה וְתַאוּוָה
- 59 בְּגִשְׁמִיּוֹת, אֵין מִקּוֹם לְהִפְךָ רְצוֹן ה'
- 60 (וְזֶהוּ גַם הַדִּיּוּק דְּעָה אֶת
- 61 הָהוֹי', כְּפִדּוּע'⁵⁸ בְּפִירוּשׁ תִּיבַת
- 62 אֶת שְׁהוּא מְלֶשׁוֹן טְפֵל⁵⁹,
- 63 הֵינּוּ שְׁהוּא טְפֵל וְכִטֵּל לְהָהוֹי'
- 64 כִּי אֵין כָּל נְחִינַת מִקּוֹם לִישׁוֹת וּמְצִיאוֹת
- 65 עֲצִמִית), שְׁזוּהִי פְּעוּלָה הַפְּכִית
- 66 מִפְּעוּלַת הָרַע שְׁמַמְנָה
- 67 הַתְּחִיל עֲנָן הַשְּׁבִירָה וְתַמּוּרַת
- 68 דַּעַת דְּתוֹהוּ שֶׁהִבְיָאָה לְתוֹצְאוֹת בְּלָתִי
- 69 רְצוּיּוֹת, עַד לְחֵטָא וְגִלוּת, כְּמִבוּאֵר
- 70 לְעִיל, גִּילּוּי וּפְעוּלַת הָרַע דְּקִדּוּשָׁה
- 71 מְבִיא בִיטוּל וְגִילּוּי אֲלוּקוֹת בְּכָל
- 72 הַמְּצִיאוֹת, "כְּמִים לִים מְכֻסִּים".
- 73 וְעֲנִינּוּ שֶׁל גִּילּוּי עֲנִינּוּ הָרַע וּפְעוּלָתוֹ
- 74 בְּעִבּוּרַת הָאָדָם, בְּעַבּוּרַת ה'
- 75 הָרוּחַנִית שֶׁל הָאָדָם הוּא שְׂכַפְאֵשׁ
- 76 מִתְּבוּנָה פְּעִנְיָה הָעוֹלָם כְּפִי
- 77 שְׁהֵם לְאֲמִיתָתָם, לֹא כְּפִי שְׁהֵם
- 78 נְרָאִים בְּמַכְּסַת חִצּוֹנִי כְּדַבְּרִים שֵׁשׁ לָהֶם
- 79 מְצִיאוֹת עֲצִמִית מְשַׁלְּהֵם אֵלֶּא כְּפִי
- 80 שֶׁהָאִמַּת שְׁהֵם חִיִּים וְקִיָּמִים רַק בְּכּוֹחַ
- 81 הָאוֹר הָאֲלוּקִי אֲזִי יִרְאֶה הָעֲנָן
- 82 דְּאִמַּת הָהוֹי' לְעוֹלָם⁶⁰, הֵינּוּ
- 83 שֶׁהַמְּצִיאוֹת הָאִמִּיתִית שֶׁל הָעוֹלָם אֵינָה
- 84 אֵלֶּא אֲלוּקוֹת, הוֹי' וְכִמּוֹ לְמַשֵּׁל
- 85 הַתְּבוּנָה וְהַעֲמַקַּת הָרַע בְּכֹךְ שְׁעֵם פְּעוּלָה הִיְתָה הַגְּשָׁמִי
- 86 וְהַחֲמָרִי לְמִירוֹת שֶׁלְכַאוּרָה הוּא מְצִיאוֹת רַחוּקָה

קכז. (55) וישלח לו, לט. (56) עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. (57) ישע' יא, ט. (58) ראה לקו"ת במדבר יג, ב. קונטרס העבודה פ"ג (ע' 20). ובכ"מ. (59) ראה סוכה ו, סע"א. ב"ק פב, סע"א. (60) תהלים קיז, ב.

פדה בשלום נפשי מקרב לי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מאד מאלוקות ורוחניות יִשְׁנוּ הָעֵינָן דְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית אלוקית
2 מלמעלה על כל צעד וְצֶעֶד, ועל כל דבר ודבר שמתרחש בעולם כפי
3 שְׂרוּאִים בַּעֲנִינֵי חַיֵּי הַיּוֹם-יוֹם שרצופים מאורעות שבהם האדם
4 רואה במוחש כיצד כל דבר ודבר בעולם מתנהל בהשגחה פרטית
5 (וְכַמְבוֹאֵר בַּאֲרוּכָה בְמִקּוֹם אחר
6 אחר⁶¹ שְׂדוּקָא 'בַּעַל עֶסֶק'¹
7 שְׂמַתְעַסַּק יוֹתֵר בַּעֲנִינֵי הָעוֹלָם
8 רואה השְׁגָחָה פְּרִטִית לעתים
9 קרובות יותר ובצורה גלוייה יוֹתֵר
10 מִיּוֹשֵׁב אוֹהֶל' שלא בא במגע
11 קרוב ותכוף כל כך עם עניני העולם,
12 הרי שההשגחה הפרטית היא גם
13 בעולם הגשמי (והחומרי),
14 וְהַתְּבוֹנָנוֹת היא באוֹפֶן שֶׁל
15 דַּעַת, מתוך התקשרות והתחברות של
16 האדם לענין ובהתבוננות חזקה
17 ומעמיקה שְׂיִתְקַע מַחֲשַׁבְתּוֹ
18 בַּחוּזָק כו',⁶² ובאוֹפֶן שֶׁל
19 הַכְּרָה וְהַרְגָּשָׁה בעניין שבו האדם
20 מתבונן, מְבַלִּי לְהַתְּפַעַל
21 מְהִיגְעָה הַדְּרוּשָׁה לְהִסְרֵי אֵת
22 הַהַעֲלָם וְהַהִסְתָּר על האלוקות,
23 וְלִבּוֹא וְלַהֲגִיעַ
24 (דְּעִרְגוֹנוּטְעוּוּן זִיךְ להתקרב
25 וְלַגַּעַת) לְהַפְרֵת אִמַּת הַיּוֹי'²⁵
26 במציאות האמיתית, המציאות
27 האלוקית גַּם בְּעוֹלָם, אף שהוא
28 גשמי וחומרי ומצד עצמו הוא מעלים
29 ומסתיר על האור האלוקי כפי
30 שְׂמַתְגָּלָה בַּעֲנֵן הַהַשְׁגָּחָה
31 פְּרִטִית, שבה רואים את אור ה' גם
32 בתוך העולם הגשמי, וְעַד שְׂמַגִּיעַ
33 לְהַכְרָה שְׁהוֹי' הוא
34 הַאֲלֵקִים⁶³, הִינוּ שָׁגַם אֲלֵקִים
35 בַּגִּימְטְרִיא הַטֵּבַע⁶⁴ שהוא השם
36 שמשמל את התלכשות האור האלוקי
37 בתוך גררי העולם הוא לאמיתו של
38 דבר עֲנִין דְּהוֹי', השם שמשמל את
39 היות הקדוש-ברוך-הוא נעלה מהעולם
40 דְּכוּלָּא חַד⁶⁵, שכולם אחד, כי בעצם שני השמות "הוי'" ו"אלקים" הם
41 בעלי תוכן זהה (כמבואר בחסידות בהרחבה) וְעַד שְׂמַגִּיעַ לְהַכְרָה

ביאור בדרך אפשר

יִשְׁנוּ הָעֵינָן דְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית אלוקית
וּכְשִׁמוּסִיף ומתבונן בכל זה בעומק מגיע גם להכרה שהוי'
אחד, ואין שום כוח וסמכות נוספת, וְלִמְעָלָה יוֹתֵר, ועד שמגיע
להכרה נעלית עוד יותר שְׂאִין עוֹד מְלֻבְדוֹ⁶⁷ שאין שום מציאות שיש
לה קיום אמיתי ועצמאי חוץ ממנו והוא לבדו המציאות האמיתית האחת
והיחידה.

וְעַל-יַדֵּי-זֶה נַעֲשֶׂה אֲצִלוֹ אצל
האדם המתבונן באלוקות בכל האמור
לעיל, באמצעות מוח הרע, הָעֵינָן
דְּמַלְאָה הָאֶרֶץ דְּעָה אֵת הַיּוֹי',
הֵינוּ שְׂהָאֶרֶץ הִלְזוּ הַגְּשָׁמִית
(שְׁהִיָּתָה גַּם חִמְרִית), נַעֲשִׂית
מְלָאָה בַּעֲנֵן דְּעָה אֵת הַיּוֹי',
וּבִאֹפֶן דְּאֵת הַיּוֹי', טָפַל
לְהוֹי', שהארץ (וכל הגשמיים בכלל
זה) לא נחשבת מציאות בפני עצמה
אלא דבר בטל וטפל לאלוקות וְעַד
שִׁנַּעֲשֶׂה יַדֵּיעַת הָאֵלּוּקוֹת ממלאת את
כל הארץ עד כדי כך שהדבר הוא
כְּמִיּוֹם לַיְמֵי מַכְסִּים, כמו שמי הים
מכסים את כל קרקעית הים בצורה
מושלמת בְּדוּגְמַת דָּגִים שְׂבִימ'
שְׂפַל חַיּוּתָם היא פֶּאֶשֶׁר הָם
בְּמִקּוֹר חַיּוּתָם וּנְמִצָּים בתוכו
ושקועים בו, וּבִאֹפֶן כְּזֶה נַעֲשֶׂה
גַּם בְּכָל עֲנִינֵי הָעוֹלָם שהכל
מלא וחדור בידיעת ה' בצורה מלאה.
ועתה חזור לענין המשמעות הפנימית
של הפסוק "פדה בשלום נפשי"
ומיישב את השאלות שנשאלו בתחילת
המאמר:

וְזֶהוּ פְּלִלוֹת עֲנִין עֲבוֹדַת
הָאָדָם בַּעֲנֵן הַשְׁלוֹם, שְׂעַנְיָנוּ
של השלום הוא חִיבּוּר הַפְּכִים⁶⁸
והשלמה בין שני צדדים שקודם לכך
היו בסתירה זה לזה (שְׂזוּהִי גַּם
מַעֲלַת קו הָאֲמִצְעִי בַּג' הַקּוּיִן
שְׂבַעבוֹדַת הָאָדָם, קו התורה
שְׂמַחֲבַר ב' הַפְּכִים דְּקו
הַיִּמִּין גַּמְלוֹת חֲסִידִים וְקו
הַשְּׂמַאל קו העבודה בתפילה), וכך גם ענין השלום בעבודת האדם הוא
לְעִשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין הַבּוֹרָא לְנַכְרָא וְלַחֲבַרְם יַחַד,

(61 ראה גם אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ד' ע' שלח. הועתק ב"היום יום" ז תשרי. 62) תניא פ"ג. (63) ואתחנן ד, לה. שם, לט. (64) פרדס שערי יב (שער הנתיבות) פ"ב. ראשית חכמה שערי התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). תניא ששהיה"א רפ"ו. לקו"ת פ' ראה כב, סע"ב ואילך. (65) ראה זהו ח"א יב, סע"א. ח"ב כו, ב. קסא, א. (66) ואתחנן ו, ד. (67) שם ד, לה. וראה סה"מ תרצ"ב ס"ע קי ואילך. לקו"ת חכ"ה ע' 202. (68) ראה תניא אגה"ק סי"ב. לקו"ת פ' ראה ל, א. ובכ"מ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ובחיצוניות נראה שהנבראים הם העלם והסתר על הבורא והעבודה היא
 2 לעשות שלום בנייהם ו**להתבררם יחד**, שגם בעולם הגשמי והחומרי
 3 המעלים על האור האלוקי תהיה ההבנה וההשגה באלוקות, ועד
 4 להפכה והרגשה ב'אמת הוי' שישנו גם בעולם, כמבואר
 5 לעיל בהרחבה ובאופן דבשלום,
 6 אותיות ב' שלום, שלום, שלום
 7 בפמליא של מעלה ושלום
 8 בפמליא של מטה⁶⁹ (כמאמר
 9 חכמינו ז"ל: "כל העוסק בתורה לשמה
 10 - משים שלום בפמליא של מעלה
 11 ובפמליא של מטה, שנאמר 'או יחוק
 12 במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה
 13 לי') שזהו ענין שבאין-ערוף,
 14 שהרי המרחק בין "מעלה" ו"מטה"
 15 הוא ללא כל יחס והשוואה, ר"ב
 16 שלום, משמעו שלום כפול, הן למעלה
 17 והן למטה, שלכן הרי זה נעשה
 18 כלי מחזיק ברכתו של
 19 הקב"ה⁷⁰,
 20 דקודשא-בריך-הוא לא שריא
 21 אלא באתר שלים⁷¹ כי הקדוש
 22 ברוך הוא אינו שורה אלא במקום
 23 שלם, כולל גם במובן של 'שלום',
 24 היינו מקום שאין בו סתירה והעלם על
 25 אלוקות.
 26 (ט) וביאור הענין שפלות
 27 העבודה צריכה להיות באופן
 28 של דעת דוקא (לפעול הענין
 29 דמלאה הארץ דעה את הוי',
 30 בהרגשה על ענין הדעת), שהוא
 31 ענין ההפכה וההרגשה
 32 באלוקות, בניגוד לדעת של היפך
 33 הקדושה שענינו הרגשה ורצון ותאוה
 34 בגשמיות. דהנה, פלות ענין
 35 העבודה הרוחנית של עבודת ה'
 36 יכול להיות בשני אופנים.
 37 אופן הא' הוא על-ידי
 38 השפעת ריבוי אור אלוקי רוחני
 39 מלמעלה, ללא התעסקות כלל
 40 עם מציאות המטה המעלימה
 41 ומסתירה על האור האלוקי, אלא
 42 שמצד ריבוי האור נעשה
 43 העדר הרע, הרע יחדל מלהתקיים שמתבטל ממציאותו מפני ריבוי

האור הטוב כנר שאבוקה גדולה מאירה עליו וממילא מציאותו מתבטלת.
 אמנם, לעומת המעלה שבעבודה בדרך זו שבכך נחסך העיסוק עם הרע
 החסרון בזה הוא בשתיים. הא', שעבודה זו אינה עבודה
 התחתון מצד עצמו כך שהתחתון מצידו לא השתנה ולא יצא מהגדרים
 שלו. והב', שפאשר ריבוי
 האור פועל ביטול הרע, אזי
 יכול להיות שריבוי האור עצמו
 יגרום נזק, כיוון שגם ניצוץ
 הקדושה שאותו בעצם יש לברר
 ולהעלות (לא יוכל לסבול את
 ריבוי האור, שלמעלה מיכולתו
 לקלוט ולהכיל ועל-ידי-זה) לא רק
 שלא יתברר ויתעלה אלא יודחה
 מחוץ לתחומי הקדושה כו'
 רחמנא-ליצלן⁷². ואופן הב'
 הוא, שהעבודה היא בדרך
 בירור דוקא, על-ידי
 התלבשות המברר במתברר
 באופן שמרגישים זה את זה
 כו', על דרך התלבשות הנפש
 האלוקית בתוך הגוף והנפש הבהמית
 שאז העבודה היא פתיקונה,
 שהיא מצד התחתון עצמו כי
 הקדושה חודרת בו אל תוך גודי
 המציאות שלו. והינו, שאין זה
 באופן של שכירה וביטול של
 מציאות התחתון, אלא באופן
 שהוא ממשיך להתקיים עם הגדרים
 שלו אבל פעולת הבירור היא באופן
 כזה שהעבודה חודרת (עם
 נעמט דורך חודרת ומקיפה) את
 כל מציאות התחתון, לעשות
 ממנו גופא עצמו כפי שהוא מוגדר
 כתחתון כלי לאלקות, וגם,
 שעל-ידי-זה מבררים
 ומזככים ומעלים את כל
 ניצוצות הקדושה ואין חשש
 שניצוץ כלשהו יודחה.
 וכידוע גם בענין ברפת
 יצחק⁷², שרצה לברך את
 עשו אף שידע מדריגתו כו',
 ולכאורה תמוה מדוע חשב יצחק
 שעשו ראוי לקבל את הברכות אלא הביאור הוא שיצחק היה סבור שאפשר

69 סנהדרין צט, ב. וראה לקו"ת מטות פו, ג ואילך. 70 עוקצין בסופו. 71 ראה זח"ג צ, ב. 72 ראה תו"א תולדות כ, ג. ד"ה פדה בשלום תרס"ח (סה"מ תרס"ח ע' נו). סה"מ עת"ר ע' רמד.

פדה בשלום נפשי מקרב לי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

44 שהרי הם נמצאים באדם מיד שנולד עוד לפני פניסת נפש הקדושה
 45 שבאה רק מאוחר יותר כשנעשה בר מצוה⁷⁶, בדוגמת הקדימה
 46 דתוהו שורש הרע לתיקון מקור הטוב שעולם התוהו נברא תחילה ורק
 47 אחר כך נברא עולם התיקון, שגם בענין זה הכיורור יכול להיות בשני האופנים
 48 האמורים שיש אופן שגפוש
 49 האלקית עומדת בפני עצמה
 50 ועוסקת בריבוי האור דתורה
 51 ומצות, מבלי להתעסק עם
 52 נפש הפהמית והגוף לידע
 53 מעמדם ומצבם כו', היינו
 54 שהנפש האלוקית שקועה בענייני תורה
 55 ומצוות ורחוקה מהנפש הבהמית עד
 56 כדי כך שאפילו אינה מודעת למצבם
 57 ומעמדם האמיתי של הגוף והנפש
 58 הבהמית ואז יכול להיות
 59 שפאשר מסוים עבודתו
 60 בלימוד התורה וקיום המצות
 61 ואינו שקוע בהם כל כך לא יודעים
 62 אם יוכל לעמוד ולהתגבר על
 63 ההעלמות וההסתרים של
 64 העולם, הגוף ונפש הפהמית
 65 וייתכן שאם יבוא לידי ניסיון לא יוכל
 66 לעמוד בו כי לא יהיה לו די כוח
 67 להתגבר על הנפש הבהמית שבעודו
 68 עוסק בתורה ומצוות, נשאה בתוקפה.
 69 ולכן צריכה להיות העבודה
 70 דוקא באופן שהנפש
 71 האלקית עובדת ומתנגעת עם
 72 הנפש הפהמית ומתלבשת בתוכה
 73 לכררה ולזככה כו' עד שהנפש
 74 הבהמית עצמה תשתנה ותתעלה.
 75 (י ועל-פי-זה יוכן גם הענין
 76 דפדה בשלום נפשי מקרב לי
 77 גו'. דהנה, בכללות העבודה
 78 של בירור והעלאת הגוף והנפש
 79 הבהמית וכללות הבריאה ישנם שני
 80 אופנים, בדרך שלום (דהינו
 81 על-ידי ריבוי אור, פנ"ל שהיא
 82 עבודה בשלום' כי היא ללא מגע עם
 83 הרע וללא כל התעסקות אתו)
 84 ובדרך מלחמה עם הרע בצורה
 85 ישירה. אמנם, פאשר ישנה
 86 מלחמה עם ה'לעומת-זה',

1 לברר ולהעלות את עשו באופן הראשון האמור לעיל והינו, שרצה
 2 להמשיך עליו ריבוי אור ביותר, מתוך כוונה שכך יתברר ממילא
 3 שזהו מה שפתיב⁷³ ויתן לה האלקים, ודרשו חכמינו ז"ל
 4 שתוספת הוא"ו ויתן" מלמדת שהכוונה לנתנה מתמשכת ויתן ויחזור
 5 ויתן⁷⁴, היינו נתינה בשפע גדול
 6 ביותר ועל-ידי ריבוי האור
 7 יתבטל אפילו החושך פכול
 8 ומכופל של עשו. אבל לא זו
 9 היא התכלית, הכיורור בדרך זו
 10 אינה תכלית הכוונה האלקית אלא
 11 התכלית היא הכיורור באופן השני
 12 לברר את העולם ולעשות
 13 ממנו עצמו פלי לאלקות,
 14 דירה לו יתברר בתחוננים
 15 דוקא, כך שישארו 'תחוננים' עם
 16 הגדרים שלהם ובכל זאת יהיו כלים
 17 לאלקות, וכמבואר בחסידות זו הכוונה
 18 והתכלית של כל הבריאה שלכן
 19 ניתנו הברכות ליעקב דוקא,
 20 שפועל ב"אני עשו בכרד"
 21 לעשות ממנו ענין של יעקב
 22 כיוון שפעולת הכיורור היא מתוך ירידה
 23 אל המתברר והתלבשות בנדרו
 24 מציאותו, הרי זה פועל שניו והתעלות
 25 במצבו של המתברר. והינו, לא
 26 באופן שמבטל את מציאותו,
 27 אלא באופן שמתקנו להיות
 28 פלי לו יתברר וכמו בכוונה
 29 הכללית של הבריאה לברר ולהעלות
 30 את העולם הוה התחנות שהוא עצמו
 31 יהיה 'דירה' ומקום ראוי להשראת
 32 השכינה.
 33 והולך ומפרט את שני האופנים
 34 האמורים בדרך הכיורור כפי שהם
 35 בנפשו של כל אדם בפרט:
 36 ודוגמתו בכללות עבודת
 37 האדם בפעולת נפש האלקית
 38 על נפש הפהמית והגוף, לברר
 39 ולהעלות אותם שזהו ענין יעקב
 40 הנפש האלוקית ועשו הנפש הבהמית
 41 והגוף שבאדם, שהרי נפש
 42 הפהמית והגוף אקדמיה
 43 טעניתא⁷⁵, הקדימו את טענתם,

(73 תולדות כז, כח. 74) ב"ר פס"ו, ג. פרש"י עה"פ. (75) ראה זח"א קעט, סע"א ואילך. (76) שו"ע אדה"ז מהדו"ת אר"ח סוס"ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הרי זה יכול להיות באופן שלאום מלאום יאמץ⁷⁷, והינו
2 שגם באשר מנצחים את ה'לעומת-זה', לפחות לפי שעה הרי
3 כיון שאין זה באופן שמהפכים אותו (מ'מאכט אים ניט
4 איבער לא משנים והופכים אותו), אלא רק באופן של נצחון,
5 מאחר שזוהי מלחמה, אזי
6 אי-אפשר להיות בטוח מה
7 יהיה לאחר זמן כו' ועדיין יש
8 לחשוש שמא בעתיד הרע יתגבר
9 וינצח. אף ישנו גם הענין
10 דקרב (מקרב לי), שאף שיש
11 בו הפירוש דמלחמה, ואם כן
12 גם ניצחון זה קשור במגע ישיר עם
13 האויב המנגד, אבל יחד עם זה יש
14 בו גם הפירוש מלשון
15 קירוב⁷⁸, והינו שאין זו
16 מלחמה מרחוק אלא מלחמה מקרוב, באופן של
17 התלבשות כו', שהנפש האלקית מתלבשת
18 בנפש הבהמית, והינו שהמלחמה עצמה היא
19 באופן של שלום (קירוב), שעל-ידי-זה פועלים
20 שינוי והפיכת הנפש הבהמית עצמה, שזהו ענין
21 כי בריבים היו עמדי, כדאיתא בירושלמי⁴ שגם
22 אנשי אבשלום התפללו לנצחונו של דוד, שגם
23 האויב נעשה לו אוהב, ואז בטוחים שיהיה זה
24 ענין נצחי. וזהו שהכתוב מדיק פדה בשלום
25 נפשי מקרב לי, קרב דיקא ולא מלחמה, כי
26 מלחמה היא היפך השלום, ולכן באשר נאמר
27 פדה בשלום, אי-אפשר להשתמש בלשון
28 מלחמה, כי אם בלשון קרב, שמונה גם על
29 הקירוב כו', פנ"ל.
30 (יא) והנה כללות החילוק בין העבודה שבדרך
31 שלום לעבודה שבדרך מלחמה הוא
32 החילוק שבין תורה לתפלה⁷⁹. דהנה, בתורה
33 כתיב⁸⁰ הלא פה דברי פאש, שהוא ענין המשכת
34 ריבוי אור מלמעלה, שעל-ידי-זה
35 מתבטל ה'לעומת-זה', כמו
36 אש השורפת כו' שמבטלת את
37 המציאות של הנשרף, וכמאמר
38 רבותינו ז"ל⁸¹ עיקר
39 טבילותא באש היא כמסופר
40 בגמרא שאפיקורס אחד שאל את רבי
41 אבהו: כיון שאלוקים כהן הוא
42 (שהרי נאמר זיקחו לי תרומה), כאשר
43 הקדוש-ברוך-הוא קבר את משה במה
44 טבל, ואם תאמר במים, הרי כתוב מי מדד בשעלו מים? ענה לו רבי אבהו:
45 באש טבל ככתוב 'כי הנה ה' באש יבא'. והאם טבילה באש עולה? אמר לו:

(77) תולדות כה, כג ובפרש"י. מגילה ו, סע"א. וראה תניא פ"ט (יג, סע"ב ואילך). פ"ג (יה, ב). ובכ"מ. (78) ראה ד"ה פדה בשלום בשערי תשובה לאדמו"ר האמצעי ח"א מט, א. (79) ראה המשך פדה בשלום תרנ"ט ותש"ד (סה"מ תרנ"ט ע' קסב ואילך. תש"ד ע' 106 ואילך). (80) ירמ' כג, כט. ברכות כב, א. (81) סנהדרין לט, א.

פדה בשלום נפשי מקרב לי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 חיסרון מסויים כיוון שְהִיא הנפש האלוקית אכן מְאִירָה אֶצְלוֹ בְּגִילוֹי
44 בְּשַׁעַת הָעֲבוּדָה, אָבָל לְאַחֲרֵי כֵן, פְּאֶשֶׁר עוֹסֵק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ
45 בענייני העולם, שאז הנפש האלוקית לא פועלת בגלוי כי האדם שקוע
46 בעניינים גשמיים אִי-אֶפְשָׁר לִידַע פִּיצַד תְּהִיָה הַנְּהַגְתּוֹ כּוֹי,⁸⁴
47 וייתכן שאם יעמוד בפני ניסיון לא
48 ימצא בעצמו את הכוח להתגבר כי
49 הנפש האלוקית נעלמת, ואילו הנפש
50 הבהמית היא בתוקף פִּינֵן שְׁלֵא
51 הַתִּיַגֵּעַ לִפְעוֹל עַל הַנֶּפֶשׁ
52 הַבְּהֵמִית ובשעה שפעל בענייני
53 תורה ומצוות לא התייחס אל הנפש
54 הבהמית ולא פעל בה בירור, אֶלֶא
55 הָעֲבוּדָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּאוֹפֵן
56 שֶׁל קָרָב עִם הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית,
57 מְלִשׁוֹן קִירוּב⁸³, שְׁמֵתִקְרָב
58 וּמְכַנִּיס אֶת עֲצָמוֹ (עַר לִיַּגֵּט
59 זִיף אַרְיִין משקיע את עצמו)
60 בְּאוֹפֵן שֶׁל הַתְּלַבְּשׁוֹת בְּצוּרָה
61 פְּנִימִית קְרוּבָה כְּדִי לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ
62 אֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית, וּכְמוֹ
63 הַתְּלַבְּשׁוֹת הַנֶּפֶשׁ בַּגּוֹף
64 לְהַחִיּוֹת אֶת הַגּוֹף בַּחַיִּים
65 כְּפִסּוּטָם, שְׂאִין זֶה כְּמוֹ אוֹר
66 הַשֶּׁמֶשׁ הַמְאִיר בְּבֵית, שְׂאִין
67 הָאוֹר מִתְעַרֵב וּמִתְאַחַד בְּבֵית
68 כּוֹי, וְאִין שׁוֹם מְעוּרְבוֹת וְחִיבוֹר
69 וְהַתְּאָחָדוֹת בֵּין אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ לְבֵית
70 וְלַנְּעֻשָׁה בְּבֵית (וכמוכא בחסידות שלכן
71 אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ מְאִיר בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ
72 וּבִמְקוֹם הַאֲשֵׁפָה בְּאוֹתָהּ מִידָה מִמֶּשׁ)
73 אֶלֶא הַשְּׁפַעַת הַחַיּוֹת מִהַנֶּפֶשׁ אֶל
74 הַגּוֹף הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהַגּוֹף
75 מִתְאַחֲדִים וְנֹעְשִׁים מְצִיאֹת
76 אַחַת⁸⁴, וּבְאוֹפֵן כֵּן צְרִיכָה
77 לְהִיּוֹת הַתְּלַבְּשׁוֹת הַנֶּפֶשׁ
78 הָאֱלֹקִית בְּנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית⁸⁵ וְרַק
79 אִז הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית אֵכָן מִתְּבַרְרֵת וְנֹפֵעַל
80 בְּהַ שִׁנּוּי מְהוּתִי.
81 וְזֶהוּ גַם הַדִּיּוּק בְּלִשׁוֹן חֲכָמֵינוּ ז"ל
82 הַנּוֹכַח לְעִיל בְּדַרְשָׁתָם עַל הַפְּסוּק "פדה
83 בְּשִׁלּוּם נַפְשִׁי" כֹּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה
84 כּוֹי, וּמְדַיִיקִים וְאוֹמְרִים "כֹּל הָעוֹסֵק" וְלֹא "כֹּל הַלּוֹמֵד" כִּיּוֹן שְׁלִימוֹד

1 אדרבה עיקר טבילה היא באש, ככתוב 'כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש
2 וטורה... עיין שם. ובכל אופן מדברי הגמרא משמע שהאש מטהרת, ולא עוד
3 אלא שעיקר הטבילה היא באש. ולענייננו – האש היא משל לאופן הביורור
4 על ידי לימוד התורה שהוא ריבוי אור עד שהמנגד מתבטל לגמרי. וְאֵילוֹ
5 עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה הִיא בִּירוֹר
6 וְהַתְּעַסְקוֹת עִם הַתְּחַתּוֹן וְהַמְּנַגֵּד בְּדֶרֶךְ
7 שֶׁל מְלַחְמָה, כְּמוֹ שְׁפָתוּב⁸²
8 אִשֶׁר לִקְחֵתִי מִיַּד הָאֹמְרֵי בְּחֶרְבִי
9 וּבְקִשְׁתִּי, וְתִרְגָּמוֹ מִבְּצֻלוֹתֵי
10 וּבְקִבְעוֹתַי, בְּחַפְּלֵתִי וּבְבִקְשֵׁתִי הִינּוּ
11 שֶׁהַתְּפִלָּה, "בְּצֻלוֹתֵי וּבְבִקְשׁוֹתֵי"
12 נִקְרָאת בְּשֵׁם חֶרֶב וְקִשֶׁת
13 שְׁעַל-יָדָם הִיא הַמְּלַחְמָה עִם
14 ה'לְעֻמַּת-יְהוָה'.
15 אֲמָנָם, לְמִרוֹת שְׂבֹאפוֹן כְּלָלִי זֶהוּ
16 הַהִבְדֵּל בֵּין תּוֹרָה וְתַפִּילָה, מְדַרְשֵׁת
17 רְבוּתֵינוּ ז"ל עַל הַפְּסוּק פְּדָה
18 בְּשִׁלּוּם נַפְשִׁי מִקְרָב לִי גוֹי
19 דְקָאֵי שֶׁהַכּוּוֹנָה הִיא עַל הָעוֹסֵק
20 בְּתוֹרָה וּבְגַמְלֵלוֹת חֲסָדִים
21 וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוּר, וּמִשְׁמַעוֹת
22 הַדְּבָרִים הִיא שְׁכָל שְׁלוּשֵׁת הַקּוּיִים
23 הַלְלוּ פּוֹעֵלִים פְּדִיָּה בְּשִׁלּוּם וְלֹא
24 בְּמַלְחָמָה מוּכָן שְׂבִשְׂגִיָּהֶם
25 (בְּתוֹרָה וּבְתַפִּילָה, וְלֹא רַק בְּתוֹרָה
26 וְכֵן בְּגַמְלֵלוֹת חֲסָדִים) יִשְׁנֹו
27 אוֹפֵן הָעֲבוּדָה דְפָדָה בְּשִׁלּוּם
28 גוֹי מִקְרָב, דְּהִינּוּ שְׂצָרִיף
29 לְהַתְּעַסֵּק עִם הַמִּתְבָּרֵר כְּמוֹ
30 בְּמַלְחָמָה, אֶלֶא שְׂאִין זֶה
31 בְּאוֹפֵן שֶׁל מְלַחְמָה אֶלֶא
32 בְּאוֹפֵן שֶׁל קִירוּב וְשִׁלּוּם
33 (שְׁלֹכָן לֹא נִזְכָּר לְשׁוֹן
34 מְלַחְמָה, אֶלֶא לְשׁוֹן קָרָב).
35 וְהוֹלֵךְ וּמִבְּאָר אֶת אוֹפֵן הָעֲבוּדָה הוּוּ
36 בְּפִרְסוּיֹת יוֹתֵר וְכִידָע הוּוּ שִׁיךְ כְּכֹל
37 שְׁלוּשֵׁת הַדְּבָרִים הַלְלוּ – תּוֹרָה, תַּפִּילָה
38 וּגְמִילוֹת חֲסָדִים.
39 וְהַעֲנִין כֵּן, שֶׁהָעֲבוּדָה
40 דְלִימוֹד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמְצֻוֹת
41 (תּוֹרָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים) אֵינָה
42 בְּאוֹפֵן שְׂשִׁיכָת לְנֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית בְּלִבָּד, כִּי בְעֲבוּדָה בְּאוֹפֵן כּוֹה יֵשׁ

(82 ויחי מח, כב. 83) ראה גם ד"ה פדה בשלום תשי"ב פ"ב ואילך (תו"מ ח"ד ע' 168 ואילך). (84) ראה המשך תער"ב ח"א פ"ר. ובכ"מ. 85) ראה גם ד"ה פדה בשלום תשכ"ב (תו"מ סה"מ כסלו ע' א. סה"מ תשכ"ב ע' סח).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התורה צריף להיות באופן של עסק, והינו לא באופן
2 דמלמעלה למטה, כאור המאיר מלמעלה ואינו מתחבר ומתאחד עם
3 המטה אלא לימוד התורה יהיה כמו עסק במובן של להתעסק
4 ולהתנגע עם העולם גופא עצמו שיהיה חדור בתורה, החל
5 מהנפש הבהמית, ראשית כל,
6 הנפש הבהמית שבו עצמו תהיה
7 חדורה בתורה וזאת על ידי שמסביר
8 להשכל הנפש הבהמית שגם
9 הוא יבין דברי תורה ויהיה
10 חדור בשכל התורה, ועד
11 שיינוח אצלו בשכל של הנפש
12 הבהמית במושכל ראשון שזו
13 תהיה הגישה וההנחה שלו מלכתחילה
14 כדבר פשוט כפי שהענין הוא
15 על-פי תורה. ועל-דרך-זה
16 העוסק בגמילות חסדים, שגם
17 הוא עוסק בכך כפי שאדם מנהל עסק
18 שמתנגע בעצמו שעבודתו
19 בגמילות חסדים לא תהיה
20 מצד הרגש נפשו, ונטייה אישית
21 שלו מצד טבעו שחפץ לעשות
22 טובה לעני, אלא מפני שזהו
23 ציווי הבורא, ואז בטוח הוא
24 שאין זה על-פי המדידה
25 וההגבלה של הרגש נפשו
26 ולא יותר, אלא גם הרבה מעבר לכך.
27 ועל-דרך-זה בתפלה, שכדי
28 לפעול באמצעות התפילה "פדה
29 בשלום" לא די בתפילה בדרגה נמוכה
30 אלא שצריף להיות מתפלל עם
31 הציבור, הינו שהענינים
32 שצריף לבררם, ו'לפרות' אותם
33 שעליהם מתפלל, הרי הוא
34 כולל אותם עם הציבור,
35 ועל-דרך מאמר רבותינו
36 ז"ל⁸⁶ כל תענית שאין בה
37 מפושעי ישראל אינה תענית,
38 שהרי חלבנה ריחה רע,
39 ומנאה הכתוב עם סממני
40 הקטורת, והינו שגם הם
41 מתעלים ונכללים עם הציבור
42 וזו המעלה המיוחדת של "פדה
43 בשלום" שגם מי שהיו מנגדים
44 משלימים ומתהפכים לאוהבים וכך גם

בענין התפילה שגם מי שהיו 'פושעי ישראל' מתעלים. ועל-ידי כל
הנ"ל כאשר העבודה בכל שלושת הענינים של תורה, עבודה וגמילות
חסדים היא בדרגות האמורות לעיל נעשה פדאני לי ולכני מבין
אומות העולם, ענין הגאולה שזהו היפך ענין השבירה כו'
שהיתה בעולם התורה וממנה נשתלשל
ענין החטא והגלות.
(יב) וזהו פדה בשלום נפשי
מקרב לי פי ברבים היו
עמדי, דקאי על העוסק
בתורה ובגמילות חסדים
ומתפלל עם הציבור. והינו,
שאף שבקלות יש חילוקים
ביניהם (כנ"ל), שקו התורה הוא
בימין, קו התפילה הוא בשמאל וקו
הגמילות-חסדים הוא באמצע, ולכל
אחד מהם יש את ענינו המיוחד, וכן
ישנו הבדל מהותי באופן הביורור בין
תורה לתפילה, כמבאר לעיל באריכות,
בכל זאת הגה בפרטיות יותר
יש בכלם אופן העבודה
דפדה בשלום נפשי מקרב
לי, מתוך קירוב והתלבשות במתברר
ועל-ידי-זה פועלים שברבים
היו עמדי, והינו שפועלים
בענינים שנמצאים ברשות
הרבים, עניני העולם, שגם
הם יתבררו ויתעלו וממילא יהיו
עמדי, טפלים ובטלים לצד הקדושה
על-דרך שאנשי אבשלום
עצמם שקודם לכן היו אויבים ומנגדים
התפללו לנצחוננו של דוד,
ועל-דרך-זה בענין הביורור גם
עניני העולם מסייעים לו
לעבודת הבורא בעסק התורה
וגמילות חסדים ותפלה עם
הציבור.
ועל-ידי-זה נעשה פדאני לי
ולכני מבין אומות העולם,
בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי

ביאור בדרך אפשר

15 **בְּדַרְכֵיהֶם וּמְקִימֵי הַהוֹרָאוֹת וְהַצִּיּוּנִים שְׁלָהֶם** שהאותות וכן
 16 וּמוֹפְתִים הִלְלוּ יְהוָה נִכְרִים וְנִרְגְּשִׁים גַּם בָּהֶם.
 17 **וְעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹעֲלִים אֶת הַגְּאוּלָּה הָאֲמִיתִית וְהַשְּׁלִימָה, שְׁאָז**
 18 **יְקִיִּים הַיְעוּד מְלֶאֶה הָאֶרֶץ דְּעָה אֶת הָוָי פְּמִים לַיָּם מְכַסִּים**
 19 וּכְמִבּוֹאֵר לְעִיל שְׁעֻבוֹת הַבִּירוֹר
 20 הַמְּבִיאָה אֶת הַגְּאוּלָּה, מִתְחִילָה בַּעֲנִין
 21 הַדַּעַת, "דְּעָה אֶת הָוָי".

1 **עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ** שבה השכינה יוצאת, כביכול, מגלות לגאולה וכן
 2 בני ישראל יוצאים מגלות לגאולה.
 3 **וְעִנְיָן זֶה** הפרייה וההצלה ששלמותה תהיה בגאולה העתידה **מִתְחִיל**
 4 **מִהָאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים הַגְּלוּיִים לְמַעְלָה מִן הַטְּבַע שְׁעוֹשָׂה**
 5 **הַקָּב"ה לְצַדִּיקִים,** עוד בזמן
 6 **שְׁעַל-יְדָם רוֹאִים בְּגִלּוּי**
 7 **שְׁהַקָּב"ה הוּא הַמוֹשֵׁל**
 8 **וְשׁוֹלֵט גַּם בְּטַבַּע** שזהו בדוגמת
 9 הפיכת עניני העולם עצמם לקדושה.
 10 **וּבִפְרָט הָאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים**
 11 **שְׁנַעֲשׂוּ לְנִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּנֵרָא**
 12 הכוונה לגאולת רבנו הזקן ממאסרו
 13 **בִּי"ט כְּסֵלוֹ שְׁהֵם מְשִׁיכִים**
 14 **אוֹתָם לְכָל הַהוֹלְכִים**

וּבִפְרָט הָאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים שְׁנַעֲשׂוּ
לְנִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם מְשִׁיכִים אוֹתָם לְכָל הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם וּמְקִימֵי
הַהוֹרָאוֹת וְהַצִּיּוּנִים שְׁלָהֶם. וְעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹעֲלִים אֶת הַגְּאוּלָּה הָאֲמִיתִית
וְהַשְּׁלִימָה, שְׁאָז יְקִיִּים הַיְעוּד מְלֶאֶה הָאֶרֶץ דְּעָה אֶת הָוָי פְּמִים לַיָּם מְכַסִּים.

ילקוט לוי יצחק על התורה

המשך מעמוד נו

לך לך דף צ"ה ע"ב ופרשת תרומה²³ דף קע"ה ע"א.
 תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד נו

ישראל נשאר יתומים כמ"ש¹⁸ יתומים היינו ואין אב,
 כי סליק לעילא ולעילא, הנה ההנהגה וההשפעה בזמן
 הגלות הוא ע"י אפוטרופוס מט"ט, ובזמן הגלות הוא
 בחי¹⁹ אי לך ארץ שמלכך נער, שהוא בחי נער²⁰
 הייתי ששרו של עולם אמרו²¹, ועיין בזוה"ק פרשת²²

בגלות גם הם יונקים ממנו כמי שיונק מרשות אחר, כי עיקר השפע
 ניתן להאומות וישראל מקבלים רק מהתמצית. (כ"פ ומפרשים)
 (23 וז"ל: אמר רבי שמעון (מש"כ) אשריך ארץ שמלכך בן חורים
 (קהלת י, יז) (פירושו אשריך המלכות שנקראת ארץ, שמלכך שהוא
 ז"א, בן חורין, בן אימא שבה החירות, והיינו כשקבל מאימא את
 המוחין דגדלות), דון לך בסגיאותא דכלא (שהוא זן אותך ברוב כל),
 בלא דחילו דאחרא (בלי פחד מאחיזת החיצונים), ומההיא מלכא
 עלאה אתון כלא (ומההיא מלך עליון נזונים כל העולמות), (ומש"כ)
 ושריך בעת יאכלו (פי' ישראל שבביאת המשיח יקראו שרים, אז
 יאכלו את שרם) כמה דאת אמר (כמו שנאמר, במדבר כג, כג) כעת
 יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א"ל (פי' בעת ביאת המשיח יאמר
 ליעקב ולישראל מה שכר פעל א"ל להם על שעבדו אותו בגלות).
 (רד"ק ומפרשים).

(ומש"כ שם פסוק טז) אי לך ארץ שמלכך נער (פי' אוי לך ארץ דהיינו
 המלכות, שמלכך נער שהוא מלאך מט"ט הנקרא נער), כמה דאת
 אמר (כמו שכתוב) ונתתי נערים שריהם (נערים היינו מלאך מט"ט
 וסנד"ל הנקראים נערים, והם נעשים שרים להיות המלכות ניוונית על
 ידם בגלות), דווי לארעא כד ינקא משמאלא (כי אוי לארץ כשיונקת
 ומקבלת מזונה מצד השמאל והדין, דהיינו ע"י מט"ט שיכול להשפיע
 רק מצד השמאל והדין), ושריך (שהם מט"ט וסנד"ל) בבקר יאכלו
 (פירושו) בההוא קדורתא (בזמן השחרות וחשך), ועד דלא נהיר ולא
 שלטא מה דשלטא (ועד שלא האיר היום ולא שלטה עדיין מדת החסד
 השולטת ביום המשפעת את מזונם ואכילתם, ואז אין להם אלא שפע
 מעט). (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

(18 איכה ה, ג.
 (19 קהלת י, טז.
 (20 ראה המשך תער"ב חלק ג' ע' א'תמה-א'תמו.
 (21 ראה יבמות טז: "אמר רבי יונתן פסוק זה שר העולם אמרו
 (תהלים לז, כה) נער הייתי גם זקנתי, מאן אמרי' אילימא קודשא בריך
 הוא, מי איכא זקנה קמי', ואלא דוד אמרי' מי קשיש כולי האי, אלא
 שמע מינא שר העולם אמרו". ראה יהל אור על תהלים (שם) ע' קמב.
 (22 וז"ל: (מש"כ) אי לך ארץ שמלכך נער (פירושו) האי ארץ דלתתא
 (היינו ארץ זו התחתונה), דתניא כל שאר ארעי דשאר עמין אתייהבו
 לרבובין תריסין דממנן עלליהו (כי למדנו שכל שאר ארצות העמים
 ניתנו לשרים בעלי מגינים הממונים עליהם אשר חלק ה' להם), ועילא
 מכלהו (ולמעלה מכל השרים הוא) ההוא דכתיב ב' (תהלים לז, כה)
 נער הייתי גם זקנתי (ומפרש) ותאנא (במס' יבמות דף טז ע"ב) האי
 קרא (של נער הייתי) שרו של עולם אמרו (היינו מלאך מט"ט הנקרא
 לפעמים נער, כלומר חלש מלהשפיע שפע כנער, ולפעמים נקרא זקן
 המלא שפע ורחמים וכל טוב, והוא ממונה על כל השרים ועל כל
 הנהגת העולם לכן נקרא שרו של עולם), ועל דא כתיב אי לך ארץ
 שמלכך נער (פירושו) ווי לעלמא דמסטרא דא ינקא (אוי להעולם
 כשיונקים מצד מט"ט כשהוא בחי' נער המורה על העדר השפע),
 וכד ישראל בגלותא ינקין כמאן דיניק מרשותא אחרא (וכשישראל